

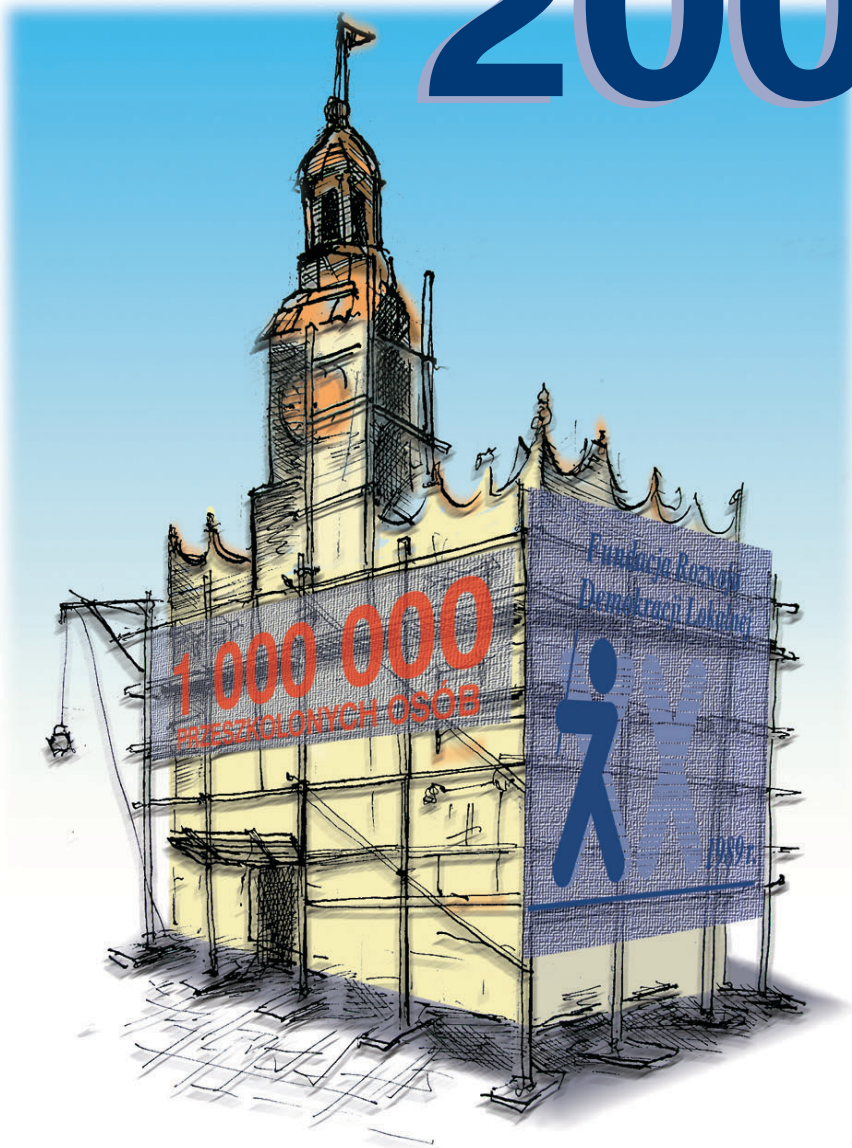
Fundacja Rozwoju
Demokracji Lokalnej

1989 r.

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
Sprawozdanie roczne

2009

W a r s z a w a 2 0 1 0

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
Sprawozdanie roczne 2009

FUNDACJA ROZWOJU DEMOKRACJI LOKALNEJ

Plac Inwalidów 10
01-552 Warszawa

tel.: (+48) 22 322 84 00
fax: (+48) 22 322 84 10
biuro@frdl.org.pl

www.frdl.org.pl

Sprawozdanie opracował Zespół FRDL
Redakcja: Małgorzata Herbich
Projekt graficzny: Tomasz Maniewski

Sponsorzy Fundacji

– instytucje finansujące i współfinansujące jej działania

Następujące instytucje wsparły finansowo działalność Fundacji w 2009 roku:

- PKO Bank Polski
- Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy w Wałbrzychu
- Ecorys Polska sp. z o. o.
- Fundacja TP SA/Fundacja Orange
- Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej
- Fundacja „Fundusz Współpracy”
- Komisja Europejska
- Local Government and Public Service Reform Initiative/Open Society Institute (LGI/OSI)
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych
- Narodowa Agencja Programu Leonardo da Vinci w Hiszpanii
- Narodowe Centrum Kultury
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
- Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie
- Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego
- Fundacja na Rzecz Wspierania Edukacji i Rozwoju Samorządności wśród Młodzieży *Viribus Unitis* w Katowicach
- Urząd Komitetu Integracji Europejskiej
- Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego
- Władza Wdrażająca Programy Europejskie
- Wojewoda Małopolski
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu

- Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku
- Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach
- Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie
- Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie
- Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi
- Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie
- Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu
- Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu
- Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie
- Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu
- Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
- Wschodnioeuropejskie Centrum Demokratyczne

Dziękujemy!

fot. Krzysztof Wojda

Rok **2009** był rokiem jubileuszy. Dwadzieścia lat minęło od wielkiego przełomu, jaki się dokonał w Polsce i który zmienił jej losy. Obchodziliśmy rocznicę Okrągłego Stołu, wyborów parlamentarnych, powołania rządu Tadeusza Mazowieckiego. Wśród tych wydarzeń, również i my świętowaliśmy dwudziestolecie utworzenia Fundacji. 18 września 1989 roku w gabinecie Andrzeja Stelmachowskiego, ówczesnego marszałka Senatu, grupa parlamentarzystów – Andrzej Celiński, Walerian Pańko, Aleksander Paszyński, Jerzy Regulski i Jerzy Stępień – podpisała akt powołania Fundacji, jako społecznego partnera dla parlamentu i rządu w procesie odbudowy i rozwoju samorządności i demokracji lokalnej.

Minęło dwadzieścia lat wyężonej pracy. Swój jubileusz Fundacja obchodziła jako duża instytucja, z poważnym dorobkiem i wielkim doświadczeniem, która trwale wpisała się w polskie środowisko samorządowe. Sieć siedemnastu regionalnych ośrodków szkoleń i doradztwa objęła swą działalnością cały kraj. **4 czerwca 2009 roku liczba uczestników naszych programów osiągnęła MILION osób**, a wręczenie podczas Gali Jubileuszowej pamiątkowych wyróżnień paniom Monice Gabryszewskiej z Krakowa, Grażynie Bajkowskiej z Korycina, Monice Jastrzebskiej z Ujazdu, jako uczestniczkom szkoleń z numerami 999 999, 1 000 000 oraz 1 000 001, przyniosło nam wielką satysfakcję. Rozpoczęliśmy drugi milion, wchodząc w drugie dwudziestolecie naszej działalności!

Nasze Wyższe Szkoły Administracji Publicznej odnoszą dalsze sukcesy. Już **ponad 15 tysięcy osób uzyskało dyplomy** w ramach studiów stacjonarnych, zaocznych i podyplomowych.

Nowe warunki wymagają nowych form działania. Przeprowadziliśmy wielomiesięczne prace nad nową strategią, w których uczestniczyło szerokie grono pracowników i przyjaciół Fundacji. Obecnie już nie wystarczają proste szkolenia. W Polsce istnieje poważna liczba osób posiadających szeroką wiedzę i doświadczenie samorządowe. Przesuwamy więc punkt ciężkości naszych działań na wspieranie rozwoju sieci regionalnych forów, grupujących pracowników samorządowych różnych specjalności – aby przez wymianę doświadczeń umożliwić wykorzystanie ich wiedzy i umiejętności.

Zadania związane z realizacją naszej misji ciągle rosną. Samorząd to zdolność społeczności lokalnych do decydowania o swoich własnych, lokalnych sprawach. Trzeba im to umożliwiać, usuwając bariery i ograniczenia. Ich identyfikacja i wskazywanie sposobów likwidacji staje się sprawą pilną. Trzeba też poszukiwać nowych dróg wzmocnienia demokracji lokalnej i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Mamy nadzieję, że nowy, wieloletni projekt strukturalny „Decydujemy razem”, w którym FRDL bierze udział, wniesie nowe myśli i rozwiązania praktyczne. Świadomość, że bez samorządu wyzwalającego energię społeczną nie ma rozwoju państwa musi się stać powszechna.

Fundacja przygotowuje się też do podjęcia nowych zadań. Skala naszej instytucji i zakres jej działania zmuszają do przyjęcia nowych form organizacji wewnętrznej, aby podnieść efektywność pracy. Poczyniliśmy tu istotne kroki. Stworzyliśmy elektroniczny system księgowości, uaktywniliśmy współpracę w ramach naszej sieci, umacniamy współdziałanie z przedstawicielami samorządów poprzez system regionalnych forów. Jednak wraz z rozwojem samorządności powstają nowe problemy i trudności. Naszą misją jest wspieranie wszystkich w ich rozwiązywaniu. Trzeba służyć idei samorządności i o niej pamiętać, aby bieżące kłopoty nie odciągały od niej uwagi i nie zniechęcały do długofalowych wysiłków na rzecz jej realizacji. Naszą misją jest wspieranie środowisk, które tej idei służą.

Prof. Jerzy Regulski

Prezes FRDL

Spis treści

• Sponsorzy Fundacji	3
• Wstęp – prof. Jerzy Reguński, prezes FRDL	5
• Władze Fundacji	7
1. O Fundacji	8
• Misja i wizja	8
• Kierunki działań programowych	9
• Sieć FRDL	9
• Afiliacje	10
• Honorowe nagrody	10
2. Jubileusz XX-lecia Fundacji	11
3. Działania FRDL w roku 2009	18
• Udział w inicjatywach rocznicowych	18
• Budowa więzi we wspólnotach lokalnych	19
• Dobre rządzenie – działania wspierające profesjonalną i efektywną administrację publiczną	21
Działalność szkoleniowa	21
Fora	23
Działalność konsultingowa i doradcza	24
• FRDL ekspertem samorządności i demokracji lokalnej	24
Działalność badawcza i ekspercka	24
Działalność opiniotwórcza i rzecznicza	25
• Działania za granicą i dla zagranicy	26
• Konkursy	28
• Konferencje	31
• Promocja	31
4. Informacje finansowe (bilans)	32
5. Załączniki	37
• Załącznik 1 – Uehonorowani odznaczeniami państwowymi	37
• Załącznik 2 – Laureaci III edycji Dorocznej Nagrody FRDL	38
• Załącznik 3 – Lista konferencji	39
• Załącznik 4 – Lista forów	42
• Załącznik 5 – Lista publikacji	44
• Załącznik 6 – Lista projektów	45
6. Summary	56
7. Adresy ośrodków FRDL i WSAP	58

WŁADZE FRDL

Rada Fundatorów

Jerzy Regulski	prezes FRDL, były senator, pierwszy pełnomocnik rządu ds. reformy samorządu terytorialnego w III RP, były ambasador RP przy Radzie Europy
Jerzy Stępień	wiceprezes FRDL, były senator, były prezes Trybunału Konstytucyjnego
Iwo Byczewski	były wiceminister spraw zagranicznych RP i ambasador RP przy Unii Europejskiej i w Królestwie Belgii
Andrzej Celiński	poseł na Sejm RP
Adam Kowalewski	przewodniczący Krajowego Sekretariatu „Habitat”, przewodniczący Głównej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej; były ambasador RP w Kenii i przy organizacjach ONZ UN-Habitat i UNEP
Joanna Regulska	wiceprezydent Rutgers University (USA)
Czesława Rudzka-Lorentz	dyrektor Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli

Rada Nadzorcza

Adam Kowalewski	przewodniczący
Jan Król	wiceprzewodniczący
Jerzy Cieślik	
Elżbieta Hibner	
Michał Kulesza	
Jerzy Osiatyński	w Radzie od 23 VII 2009
Joanna Staręga-Piasek	
Mirosław Stec	w Radzie od 5 XI 2009
Małgorzata Anna Szewczyk	przewodnicząca Kolegium Dyrektorów FRDL (do 24 II 2010)
Miłosława Jarosz	przewodnicząca Kolegium Dyrektorów FRDL (od 24 II 2010)

Zarząd

Barbara Imiotczyk	prezes (do 13 I 2010)
Dominik Górski	prezes (od 13 I 2010 do 31 V 2010)
Adam Aduszkiewicz	prezes (od 31 V 2010)
Hanna Szczebłewska	wiceprezes (do 13 I 2010)
Krzysztof Lutostański	wiceprezes (od 1 IX 2009)
Irena Peszko	członkini

O Fundacji

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej jest największą organizacją pozarządową wspierającą rozwój samorządności w Polsce. Została utworzona 18 września 1989 roku przez grupę parlamentarzystów Obywatelskiego Klubu Parlamentarnego, aktywnych przedstawicieli ówczesnej opozycji demokratycznej, senatorów: Jerzego Regulskiego, Andrzeja Celińskiego, Aleksandra Paszyńskiego, Jerzego Stępnia oraz pośta Waleriana Pańko.

W roku 2009 Fundacja uroczystie obchodziła swoje dwudziestolecie.

Zespół pracowników Fundacji z całej Polski na dorocznym, jubileuszowym spotkaniu w Warszawie, wrzesień 2009, fot. Natalia Falender.

Misja i wizja Fundacji

Misją Fundacji jest szerzenie idei samorządności obywatelskiej rozumianej jako podstawowa forma demokracji.

Wizja organizacji sformułowana została ponownie w trakcie prac nad strategią Fundacji na lata 2009-2015:

Chcemy być wiodącą w Polsce organizacją pozarządową, neutralną wobec partii politycznych, wspierającą w rozwoju wspólnoty lokalne, badającą potrzeby tych wspólnot oraz pełniącą rolę inicjatora i rzecznika rozwiązań wzmacniających samorządność i demokrację.

Kierunki działań programowych

Realizując misję i wizję, Fundacja kieruje swoje działania do samorządu terytorialnego – wspólnot lokalnych, reprezentowanych przez administrację publiczną, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, organizacje społeczne, lokalnych przedsiębiorców, grupy nieformalne oraz liderów lokalnych. FRDL skupia się na inicjatywach na rzecz:

- budowania kapitału społecznego poprzez tworzenie więzi i wspieranie zdolności do współpracy we wspólnotach lokalnych;
- podniesienia jakości rządzenia na poziomie lokalnym poprzez wspieranie rozwoju skutecznej i efektywnej administracji publicznej;
- badania potrzeb samorządu za pomocą działalności badawczej i tworzonej na tej podstawie adekwatnej oferty programowej;
- pełnienia roli opiniotwórczej wobec propozycji ustawodawczych oraz roli rzecznika nowych rozwiązań prawnych i instytucjonalnych na forum Rządu i Parlamentu.

Fundacja w swoich działaniach wspiera również szeroko pojętą demokrację i przemiany ustrojowe w krajach podejmujących wyzwania transformacji, przekazując polskie doświadczenia i rozwiązania w dziedzinie samorządności. Jednocześnie, czerpiąc z doświadczeń europejskich i pozaeuropejskich, wzbogaca potencjał własny oraz swoich partnerów i rozwija się dzięki realizacji wspólnych inicjatyw za granicą. Fundacja prowadzi rozległą geograficznie działalność w krajach byłych republik Związku Radzieckiego, w Azji Centralnej i Europie Południowo-Wschodniej. Obszarami priorytetowymi są kraje sąsiednie – Ukraina i Białoruś oraz na południu – Gruzja. FRDL realizuje własne projekty współpracy międzynarodowej, jest także partnerem organizacji i instytucji z krajów europejskich.

Sieć FRDL

Fundacja jest siecią, którą tworzy 16 regionalnych ośrodków oraz Biuro Krajowe w Warszawie. Dzięki tej strukturze Fundacja obejmuje swoim działaniem terytorium całego kraju.

W ramach Biura Krajowego w roku 2009 działały także Centrum Mazowsze, Polski Instytut Demokracji Lokalnej (PILD) oraz dwie filie – w Ciechanowie i w Siedlcach.

FRDL jest założycielem czterech Wyższych Szkół Administracji Publicznej: w Białymstoku, Kielcach, Łodzi i w Szczecinie.

Afiliacje

Fundacja inicjuje powstawanie nowych organizacji pozarządowych, a także ich ciał przedstawicielskich, działających w Polsce i poza jej granicami. FRDL jest członkiem-założycielem Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych (OFOP) oraz Polskiej Izby Firm Szkoleniowych (PIFS) i sygnatariuszem Kodeksu Dobrych Praktyk PIFS.

Fundacja, jako członek Stowarzyszenia Grupa Zagranica, uczestniczy w jego pracach na rzecz usprawnienia i rozwoju zagranicznej działalności polskich organizacji pozarządowych. Przedstawiciel FRDL należał do działających przy Stowarzyszeniu grup roboczych: Gruzja+ oraz Kaukaz+, które stanowią forum wymiany doświadczeń oraz służą planowaniu wspólnych działań na rzecz społeczności tych regionów.

Od chwili powstania FRDL należy do Europejskiej Sieci Organizacji Prowadzących Szkolenia dla Władz Lokalnych i Regionalnych ENTO, a jej przedstawiciel od roku 2000 zasiada we władzach tej organizacji. Fundacja jest także członkiem l'Institut International des Sciences Administratives (IISA).

Poszczególne ośrodki regionalne Fundacji należą również do regionalnych i międzynarodowych organizacji oraz nieinstytucjonalnych podmiotów, realizujących wspólne cele. Dla przykładu MISTiA – ośrodek regionalny w Krakowie – jest członkiem Małopolskiego Konsorcjum Instytucji Wspierających Rozwój Przedsiębiorczości, Małopolskiego Paktu na rzecz Ekonomii Społecznej, Małopolskiej Izby Organizacji Szkoleniowych oraz Europejskiego Stowarzyszenia Kształcenia Ustawicznego.

Honorowe nagrody dla Fundacji

Fundacja, osoby z nią związane oraz jej ośrodki regionalne zostały wielokrotnie uhonorowane za swoją działalność. Do najważniejszych przyznanych nagród i wyróżnień należą:

1995 r. – UN Habitat Scroll of Honour

2000 r. – Nagroda Główna Prezesa Rady Ministrów w konkursie *Pro Publico Bono*

2003 r. – Nagroda *Honorowych Skrzydeł* dla Świętokrzyskiego Centrum FRDL

2004 r. – Nagroda Honorowa Forum Ekonomicznego w Krynicy

2008 r. – Nagroda Ministra Rozwoju Regionalnego w konkursie *Najlepsza Inwestycja w Człowieka*

2008 r. – Odznaka *Za Zasługi dla Województwa Lubuskiego* dla Ośrodka Regionalnego FRDL w Zielonej Górze

2008 r. – Medal *PRO MASOVIA*

W roku jubileuszu dwudziestolecia polskiej samorządności i naszej Fundacji, FRDL oraz jej prezes, prof. Jerzy Regulski otrzymali m. in. następujące nagrody i wyróżnienia:

- ***Nagroda Dwudziestolecia Odrodzenia Niepodległej Polski Pro Publico Bono***

Prof. Jerzy Regulski, jako współtwórca reformy samorządowej w Polsce oraz Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej został laureatem *Nagrody Dwudziestolecia Odrodzenia Niepodległej Polski Pro Publico Bono*. W uzasadnieniu kapituły napisano: „*Niekwestionowany twórca pierwszej reformy samorządowej, która uruchomiła obywatelską aktywność w miastach i gminach oraz stworzyła podstawy do kolejnych zmian w tym dwudziestoleciu. (...) Wraz z grupą współpracowników już w 1989 roku założył Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej, która miała edukować samorządowców i pomagać im. (...) Jerzy Regulski, jako prezes Fundacji nieustannie nadaje jej ton i kierunek – z właściwą sobie energią i inżynierską precyzją*”. Nagroda wręczona została podczas uroczystej gali w Krakowie 11 listopada 2009 roku.

- ***Złota Odznaka Gryfa Zachodniopomorskiego***

W Kołobrzegu, w czasie obchodów jubileuszu XX-lecia, Fundacja otrzymała od marszałka województwa najwyższe odznaczenie regionalne: *Złotą Odznakę Gryfa Zachodniopomorskiego*, a od starosty kołobrzesckiego *Perłę Powiatu Kołobrzesckiego*. Medal okolicznościowy przyznany został także Centrum Szkoleniowemu FRDL w Szczecinie.

• *Opolskie Niezapominajki*

W ramach pierwszej edycji konkursu na najlepszą organizację pozarządową Opolszczyzny, Opolskie Centrum Demokracji Lokalnej FRDL zostało uhonorowane nagrodą *Opolskich Niezapominajek*. Konkurs organizował Urząd Marszałkowski Województwa.

Jubileusz XX-lecia Fundacji

Przedstawiciele władz Fundacji przy urodzinowym torcie. Od lewej: Jerzy Stępień, Jerzy Regulski, Elżbieta Hibner, Barbara Imiołczyk, Joanna Staręga-Piasek, fot. K. Wojda.

Jubileusz XX-lecia Fundacji wpisał się w obchody roku 2009, które objęły m. in. 20 rocznicę odrodzenia demokracji w Polsce, w tym 20 rocznicę inicjatywy ustawodawczej Senatu dotyczącej restytucji samorządnych gmin. Fundacja ściśle współpracowała z Senatem RP, a wszystkie jubileuszowe wydarzenia organizowane przez FRDL objęte były patronatem Marszałka Senatu RP Bogdana Borusewicza.

Obchody rocznicowe Fundacji trwały od listopada 2008 roku do listopada 2009 roku. Brały w nich udział wszystkie ośrodki regionalne Fundacji oraz założone przez nią cztery Wyższe Szkoły Administracji Publicznej, zapraszając do współpracy regionalne jednostki samorządu terytorialnego, przedstawicieli władz państwowych, Senatu RP, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz przyjaciół i sympatyków naszej organizacji.

Wydarzenia jubileuszowe, w tym konferencje i debaty, organizowane były pod wspólnym hasłem **Przemiany i perspektywy samorządności i demokracji lokalnej w Polsce** i pokazywały dorobek FRDL na tle przemian, jakie w wyniku reformy samorządowej dokonały się w Polsce. Fundacja włączała się także w ważne dla środowiska samorządowego wydarzenia: konferencje, zjazdy, konkursy, wydarzenia regionalne. Jednym z nich było **Święto Małopolski**, podczas którego ogłoszono wyniki konkursu **Wzorcowy Urząd w Małopolsce**, organizowanego od pięciu lat przez ośrodek regionalny w Krakowie wraz z Urzędem Marszałkowskim. Łącznie na terenie całej Polski odbyło się kilkanaście wydarzeń jubileuszowych.

W bogatym kalendarzu rocznicowym należy wyróżnić uroczystą debatę przygotowaną wspólnie przez FRDL i Kancelarię Senatu RP pt. **Samorząd terytorialny w państwie i społeczeństwie**, która odbyła

się 30 czerwca 2009 roku. To właśnie w Senacie RP, w gabinecie marszałka Andrzeja Stelmachowskiego został podpisany akt założycielki Fundacji. Czerwcową debatę miała na celu „odświeżenie pamięci” i przypomnienie pierwszej inicjatywy ustawodawczej odrodzonego Senatu RP z dnia 29 lipca 1989 roku, dotyczącej odbudowy samorządu gminnego w Polsce. Debatę stanowiła refleksję nad historią powstania uchwały, inicjującej jedną z najistotniejszych reform ustrojowych w kraju, która stworzyła podstawy budowania demokracji lokalnej. Była także okazją do dyskusji nad rolą samorządu terytorialnego w rozwoju Państwa Polskiego i naszego społeczeństwa. Wśród prelegentów znaleźli się wybitni naukowcy, autorzy reformy i politycy. Byli to m. in. prof. Leon Kieres, prof. Michał Kulesza, premier Tadeusz Mazowiecki, dr Czesława Rudzka-Lorentz, prof. Henryk Samsonowicz, sędzia Jerzy Stępień oraz prof. Edmund Wnuk-Lipiński. Rolę gospodarzy pełnili marszałek Senatu RP Bogdan Borusewicz, wicemarszałek Senatu RP prof. Marek Ziółkowski i prof. Jerzy Regulski, prezes FRDL. Debatę towarzyszyła wystawa zdjęć i materiałów archiwalnych udostępnionych przez Fundację i Senat RP.

Debatę w Senacie RP w czerwcu 2010 r. Od lewej: Jerzy Stępień, Jerzy Regulski, Marek Ziółkowski, Tadeusz Mazowiecki, Henryk Samsonowicz, Bogdan Borusewicz, fot. K. Wojda.

Ukoronowaniem obchodów święta Fundacji była **Gala Jubileuszowa – Spotkanie Przyjaciół i Sympatyków Fundacji**, która odbyła się w Warszawie 18 września 2009 roku – dokładnie w 20 rocznicę jej powstania. Przybyło blisko 300 gości, w tym przedstawiciel Prezydenta RP, minister Paweł Wypych, wicemarszałek Senatu RP Marek Ziółkowski, minister nauki i szkolnictwa wyższego Barbara Kudrycka, minister edukacji narodowej Katarzyna Hall, reprezentująca oficjalnie premiera RP, przedstawiciele rządu, ambasadorowie Królestw Szwecji, Norwegii, Danii oraz przedstawiciel ambasady USA, przedstawiciele samorządów i stowarzyszeń samorządowych, urzędów, organizacji pozarządowych, władz Fundacji oraz wydelegowani pracownicy Fundacji z całej Polski.

Minister Paweł Wypych
oraz prof. Jerzy Regulski,
fot. K. Wojda.

Goście jubileuszowej Gali Fundacji, fot. K. Wojda.

Od lewej: Katarzyna Hall – minister edukacji narodowej, Marek Ziółkowski – wicemarszałek Senatu, Barbara Kudrycka – minister nauki i szkolnictwa wyższego, fot. K. Wojda.

Pracowników i współpracowników FRDL reprezentowała Małgorzata Tusk, fot. K. Wojda.

Fundacja otrzymała kilkadziesiąt listów gratulacyjnych i życzeń przesłanych m. in. przez prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego, premiera RP Donalda Tuska, marszałka Sejmu RP Bronisława Komorowskiego. Premier Tadeusz Mazowiecki, przebywający w tym czasie zagranicą, przekazał swoje życzenia w formie filmu, odtworzonego w trakcie uroczystości. Fundacja otrzymała także pamiątkowe medale, w tym medal wybity z okazji 20-lecia odrodzonego Senatu RP i medal prezydenta miasta Gdańska oraz dyplomy i upominki od wielu osób i instytucji.

Wicemarszałek Marek Ziółkowski wręcza medale Senatu RP Barbarze Imiołczyk – prezes Zarządu FRDL i Jerzemu Regulskiemu, fot. K. Wojda.

Bardzo uroczystym momentem gali był akt dekoracji najwyższymi odznaczeniami państwowymi 35 pracowników i współpracowników Fundacji oraz przedstawicieli jej władz w uznaniu dla ich zasług w pracy dla kraju i samorządności. Wręczał je w imieniu prezydenta RP minister Paweł Wypych. Lista odznaczonych – załącznik 1.

Minister Paweł Wypych w imieniu Prezydenta RP dekoruje Krzyżem Komandorskim Odrodzenia Polski ambasadora Iwo Byczewskiego, członka Rady Fundatorów FRDL, fot. K. Wojda.

Z okazji jubileuszu Rada Fundatorów FRDL ustanowiła specjalne wyróżnienie – **Laur Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej** – przyznawane osobom i instytucjom, które w wybitny sposób przyczyniły się do rozwoju Fundacji i do realizacji jej misji. Podczas Gali Jubileuszowej Laury otrzymali: premier **Tadeusz Mazowiecki** – w uznaniu zasług dla odbudowy samorządu terytorialnego w Polsce, prof. **Barbara Kudrycka** – w uznaniu wieloletniej pracy jako rektor Wyższej Szkoły Administracji Publicznej im. Stanisława Staszica w Białymstoku, prof. **Grażyna Praweńska-Skrzypek** – w uznaniu zasług dla rozwoju Fundacji i realizacji jej misji, a w szczególności dla rozwoju FRDL – Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie, **Maria Stolzman** – w uznaniu pomocy dla rozwoju Fundacji i realizacji jej misji, którą niiosa jako postanka, prezes Kościelnej Fundacji Zaopatrzenia Wsi w Wodę, a następnie członkini władz Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz **Joanna Iwanicka**, redaktor naczelna „Gazety Solecckiej” – w uznaniu dla pracy na rzecz rozwoju

społeczności lokalnych na wsi. Laur przyznany także został jednej instytucji, amerykańskiemu Uniwersytetowi Stanowemu New Jersey, Rutgers – w uznaniu pomocy w odbudowie demokracji lokalnej w Polsce. Dodatkowo specjalne wyróżnienie otrzymała **Susanna Treesh**, pracownica biura Local Democracy in Poland, działającego na tej uczelni przez wiele lat, za swoje wyjątkowe zaangażowanie, stałe badanie polskich potrzeb i poszukiwanie dróg ich zaspokojenia.

Prof. Barbara Kudrycka, minister nauki i szkolnictwa wyższego uhonorowana Laurem FRDL, fot. K. Wojda.

Rocznica 20-lecia została uświetniona znamienym dla Fundacji wydarzeniem: 4 czerwca 2009 roku Fundacja zarejestrowała swego milionowego uczestnika szkoleń. Tym samym podkreśliła znaczenie działalności szkoleniowej i edukacyjnej w swojej ofercie i niekwestionowaną pozycję lidera na rynku szkoleń. Podczas Gali Jubileuszowej trzy osoby zostały uhonorowane dyplomami: uczestniczka szkoleń z numerem **999 999** – Monika Gabryszewska z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego z Krakowa, **1 000 000** uczestniczka – Grażyna Bajkowska z Urzędu Gminy w Korycinie w woj. podlaskim oraz **1 000 001** uczestniczka – Monika Jastrzemska z Urzędu Miejskiego w Ujeździe w woj. opolskim.

Dekoracja Moniki Gabryszewskiej szarfą 999 999 uczestniczki szkoleń FRDL , fot. K. Wojda.

Monika Gabryszewska, Grażyna Bajkowska oraz (w zastępstwie Moniki Jastrzębskiej) dyrektor opolskiego ośrodka FRDL Magdalena Obrocka, fot. K. Wojda.

Gala jubileuszowa zakończyła się przyjęciem w ogrodach restauracji „Villa Foksal” w Warszawie i recitale saksofonowym Włodzimierza Kiniorskiego oraz sędziego Jerzego Stępnia – wiceprezesa i jednego z założycieli Fundacji.

Od lewej: Włodzimierz Kiniorski, Jerzy Stępień, fot. K. Wojda.

Głównym sponsorem Gali Jubileuszowej był PKO Bank Polski.

Obchody 20-lecia Fundacji, koordynowane przez dział promocji Biura Krajowego i realizowane wspólnym wysiłkiem ośrodków regionalnych, władz Fundacji, wolontariuszy, instytucji współpracujących i partnerów, zaowocowały nie tylko dużą liczbą znaczących wydarzeń regionalnych i ogólnopolskich, publikacji prasowych i audycji radiowych, ale również powstaniem ważnych dla naszej instytucji materiałów promocyjnych i historiograficznych. Opublikowana została monografia *Dwadzieścia lat Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej* pod redakcją zespołu FRDL, powstały dwa filmy promocyjne o Fundacji, kalendarz fundacyjny. Fundacja była także inicjatorem powstania piosenki z okazji 20-lecia pierwszych, częściowo wolnych wyborów 4 czerwca 1989 roku. Piosenkę *Dwudziestolatka* napisał Kuba Sienkiewicz i nagrał ze swoim zespołem „Elektryczne Gitary”. Była ona emitowana w kilku stacjach telewizyjnych i radiowych. Przebój był dostępny w formacie MP3 poprzez stronę Fundacji (www.frdl.org.pl) i promowany w mediach wraz z FRDL.

Działania FRDL w roku 2009

W 2009 roku Fundacja rozpoczęła realizację przyjętej w roku poprzednim *Strategii na lata 2009-2013*. Określa ona główne kierunki programowe działań FRDL:

- Budowanie więzi we wspólnotach lokalnych.
- Dobre rządzenie – profesjonalna i efektywna administracja publiczna.
- FRDL ekspertem samorządności i demokracji lokalnej.

Istota działań programowych Fundacji stanowiła kontynuację dotychczasowej aktywności, związanej z realizacją misji i służącej ważnym dla Fundacji wartościom. W oparciu o nową strategię podjęto dodatkowo próby wypracowania rozwiązań modelowych i systemowych.

Równolegle z działaniami programowymi, Fundacja podjęła wysiłek wewnątrzinstytucjonalny usprawnienia zarządzania swoimi zasobami: ludzkimi, wiedzy i finansowymi.

Udział w inicjatywach rocznicowych 2009 roku

Inicjatywa RAZEM 89

Rok powstania FRDL – 1989 – to ciąg niezwykle ważnych dla Polski wydarzeń. Dla ich uczczenia środowisko organizacji pozarządowych wyszło z inicjatywą, aby obchody rocznicowe przygotowywane przez poszczególne organizacje miały wspólny, rozpoznawalny symbol i logo. Fundacja była jednym z pierwszych sygnatariuszy Inicjatywy RAZEM 89 (www.razem89.pl).

Rok Historii Najnowszej

Z inicjatywy minister edukacji narodowej Katarzyny Hall, rok szkolny 2009/2010 został ogłoszony **Rokiem Historii Najnowszej**. FRDL przystąpiła do koalicji kilkunastu instytucji, deklarujących współpracę z MEN w dziedzinie upowszechniania wiedzy historycznej wśród młodzieży.

rys. Tomasz Maniewski

Prezes Zarządu FRDL Barbara Imiołczyk podpisuje deklarację uczestnictwa Fundacji w działaniach Roku Historii Najnowszej.

Budowa więzi we wspólnotach lokalnych

Program **Budowa więzi we wspólnotach lokalnych** to przedsięwzięcia podejmowane przez FRDL na rzecz szeroko pojętego budowania społeczeństwa obywatelskiego. Ten kierunek działań realizowany był w 2009 przede wszystkim w ramach projektów. Spośród 121 prowadzonych przez Fundację projektów, 80 dotyczyło tego obszaru. Środki na ich realizację pozyskiwane były w dużej mierze z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Obejmowały one następujące dziedziny:

1. Integracja i współpraca środowiska liderów lokalnych, ich kształcenie; tworzenie partnerstw i programów współpracy, realizacja projektów wspomagających więzi środowisk liderek, a tym samym podtrzymujących ich aktywność w rodzimym środowisku.

Przykładami takich działań były projekty: **Akademia Lokalnych Liderów Grodziczna i Rybna** ośrodka w Olsztynie i projekt krakowski **Aktywny senior znawcą kultury i dziedzictwa Małopolski** (lista projektów realizowanych w 2009 r. – załącznik nr 6).

Uczestnicy i organizatorzy projektu Rzeczpospolita Internetowa Fundacji TP/Orange podczas konferencji finałowej współorganizowanej przez FRDL, Warszawa, maj 2009, fot. J. Barcz.

2. Edukacja społeczna, prowadząca do partycypacji obywatelskiej.

Wśród projektów zrealizowanych w tym zakresie warto wspomnieć **Młodzieżową akademię samorządową** (ośrodek w Katowicach), **Gminne forum edukacji finansowej** w gminie Żagań (ośrodek w Zielonej Górze), **Szkołę Kobiet Aktywnych** (ośrodek w Bydgoszczy), **Informację europejską w regionach – 2009** oraz **Nam nie jest tyso! – Łysogórską Akademię Kobiet** (ośrodek w Kielcach).

3. Pomoc w budowaniu zinstytucjonalizowanych, innowacyjnych form współpracy w środowiskach lokalnych, najbardziej odpowiednich do potrzeb grup lokalnych, a także tworzenie skutecznych narzędzi do diagnozowania problemów społecznych i monitorowania procesów, wspomagania i podtrzymywania potencjału współpracy oraz ewaluacji działań podejmowanych w ramach partnerstw.

Należy tu wymienić dwa ważne przykłady. Pierwszy – to projekt badawczy **Program monitorowania realizacji zasady partycypacji społecznej w samorządach lokalnych**, stanowiący VI etap **Akcji Społecznej Przejrzysta Polska**. Drugi – **Budowa i upowszechnienie modelowego programu z zakresu społecznego nadzoru nad funkcjonowaniem jednostek samorządu terytorialnego. Monitoring legislacji w samorządach**, który ma ułatwić współpracę stron społecznej i samorządowej przy podejmowaniu decyzji i stanowieniu prawa lokalnego na drodze konsultacji społecznych.

Szczególnie dużym sukcesem roku 2009 jest udział Fundacji w partnerstwie realizującym czteroletni projekt systemowy, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki **Decydujemy razem. Wzmocnienie mechanizmów partycypacyjnych w kreowaniu i wdrażaniu polityk publicznych oraz podejmowaniu decyzji publicznych**. Projekt ma pomóc w rozwoju silnych i aktywnych wspólnot lokalnych w Polsce poprzez stworzenie mechanizmu udziału obywateli w kreowaniu i wdrażaniu polityk lokalnych. Realizacja projektu rozpoczęła się w 2010 roku, przez partnerstwo siedmiu podmiotów. Poza FRDL są to: Fundacja Instytut Spraw Publicznych, Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL, Fundacja Partnerstwo dla Środowiska, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Fundacja Fundusz Współpracy, a liderem jest Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

4. Działania wspierające rozwój odpowiedzialnej społecznie przedsiębiorczości lokalnej, poprzez wpływanie na świadomość społeczną przedsiębiorców, zwiększające ich zaangażowanie w funkcjonowanie wspólnot lokalnych, promowanie idei odpowiedzialnego biznesu oraz ekonomii społecznej, a także wspieranie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, zarówno metodą aktywizacji obywateli, jak też wpływanie na przedsiębiorców i władze lokalne.

Promocję i stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości Fundacja prowadziła poprzez działalność Punktów Konsultacyjnych Krajowego Systemu Usług (w Katowicach i Krakowie) oraz Regionalnych Ośrodków Europejskiego Funduszu Społecznego (ROEFS). Przy Fundacji działały cztery ROEFS: przy ośrodkach w Krakowie i Olsztynie oraz przy mazowieckich filiach Biura Krajowego – w Siedlcach i Ciechanowie. W ramach projektów FRDL wspierała rozwój systemu ekonomii społecznej i podejmowała działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób ze środowisk zagrożonych wykluczeniem. Przykładami są tu takie projekty, jak: **Nowe ścieżki ekonomii społecznej** (ośrodek w Lublinie), **Praca zamiast zasiłku – Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej na Warmii i Mazurach** oraz **Lokalni animatorzy aktywizacji zawodowej w gminie Janowo**, czy **Softys – animator zawodowy** (ośrodek w Olsztynie), **Nowe kwalifikacje receptą na lepsze życie** (ośrodek w Białymstoku), **Moja firma w mojej gminie** oraz **Przedsiębiorcza Wieś Świętokrzyska** (ośrodek w Kielcach), **Kadry biznesu Dolnego Śląska** (ośrodek we Wrocławiu), oraz dwie edycje **Szkoły trenerów biznesu FRDL** realizowane przez Biuro Krajowe w Warszawie.

W ramach projektów społecznych Fundacja oferowała nowoczesne i różnorodne formy kształcenia: szkolenia, warsztaty rozwijające wiedzę i umiejętności uczestników, doradztwo, a także – szczególnie w projektach o charakterze społecznym – kursy zawodowe, językowe i komputerowe.

Uczestniczki Lubuskiej Akademii Sportu w Zielonej Górze.

Uczestnicy szkoleń zawodowych w ramach projektu „Partnerstwo publiczno-społeczne przeciw bezrobociu w gminie Zbuczyn”, ROEFS w Siedlcach.

Dobre rządzenie – działania wspierające profesjonalną i efektywną administrację publiczną

Jednym z podstawowych celów Fundacji, od początku jej działalności, jest wzmocnienie skuteczności i jakości pracy administracji publicznej, przede wszystkim samorządowej. Służyć ma temu kompleksowa oferta szkoleniowa i doradcza przygotowywana przez każdy z ośrodków FRDL dla swojego regionu, oparta o badanie lokalnych potrzeb. Szkolenia prowadzone są w ramach miesięcznej, otwartej oferty oraz zamkniętych szkoleń zleconych.

Wiele działań Fundacja realizuje poprzez autorskie projekty, na które pozyskuje środki z funduszy wspólnotowych, w ramach konkursów i przetargów ogłaszanych przez instytucje wdrażające programy operacyjne Unii Europejskiej. FRDL jako uznana instytucja szkoleniowa realizuje także coraz więcej projektów adresowanych do przedstawicieli administracji rządowej.

Prof. Jerzy Regulski
i starosta polkowicki
Marek Tramś
w czasie jubileuszowej konferencji
w Polkowicach, wrzesień 2009.

Działalność szkoleniowa

Szkolenia stanowią podstawową formę działalności Fundacji. W całej sieci FRDL od 2003 roku obowiązuje jednolity standard jakości szkoleń, stale monitorowanej pod względem poziomu, programów, metod przekazywania wiedzy, jakości materiałów, a także sposobu organizacji. Uzyskiwane oceny są wykorzystywane do wzbogacania oferty FRDL i podnoszenia jakości usług. Stałej ocenie poddawani są wykładowcy i trenerzy.

Ośrodki regionalne FRDL organizują szkolenia w ramach otwartej oferty programowej, specjalistyczne szkolenia na zlecenie, a także szkolenia będące elementem realizowanych projektów.

Dobrym przykładem oferty kompleksowego działania na rzecz usprawnienia zarządzania urzędem i jego zasobami ludzkimi jest ogólnopolski projekt **Szkolenia ogólne i specjalistyczne dla kadr urzędów gmin wiejskich i miejsko-wiejskich**, realizowany w latach 2008-2010 na rzecz 170 gmin (współfinansowany z EFS w ramach PO KL). Obejmuje on badanie potrzeb szkoleniowych, przygotowanie odpowiednich programów i materiałów dydaktycznych, fazę szkoleń oraz fazę doradztwa. W roku 2009 we wszystkich urzędach uczestniczących w projekcie dokonana została pogłębiona analiza potrzeb szkoleniowych (rozpoczęta w roku 2008), przygotowano opisy stanowisk pracy urzędników, opracowano zindywidualizowane programy i materiały do szkoleń. Na ich podstawie prowadzone były zajęcia z takich tematów, jak: *Zarządzanie zasobami ludzkimi w administracji samorządowej*, *Profesjonalna obsługa klienta w urzędzie*, *Zarządzanie projektami w tym finansowanymi ze środków Unii Europejskiej*, *Kontrola wewnętrzna i audyt*, *Informatyzacja usług (e-urząd)*, *Kodeks postępowania administracyjnego oraz Ochrona danych osobowych i dostęp do informacji publicznej*.

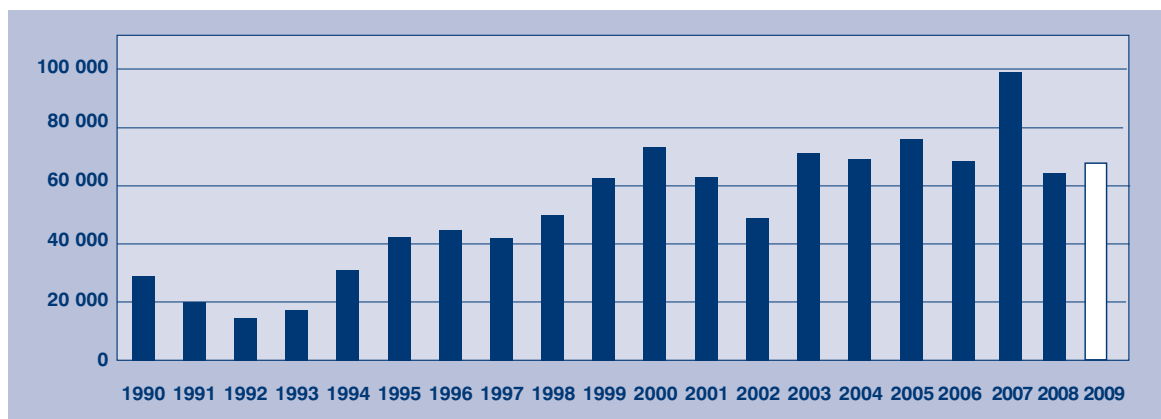
Działalność szkoleniowa Fundacji obejmuje szeroką gamę tematów ważnych dla urzędników administracji publicznej. Prowadzone są m. in.: szkolenia z zakresu ustawodawstwa (*Ustawa o pracownikach samorządowych, Prawo zamówień publicznych, Zmiany w karcie nauczyciela*), z zakresu finansów i budżetu (*Fundusz sołecki, Wydatki strukturalne w JST, Dyscyplina finansów publicznych*), czy z zakresu administracji (*Kodeks postępowania administracyjnego, Zarządzanie i archiwizacja dokumentów w urzędach państwowych, Ochrona danych osobowych oraz dostęp do informacji publicznej*). Oferta szkoleniowa zawiera także tematykę zarządzania zasobami ludzkimi i szeroko rozumianej komunikacji.

Podkreślić należy, że Fundacja w okresie 20 lat swojej działalności przeszkoliła łącznie **ponad 1 milion osób**, a liczba ta przekoczona została w 4 czerwca 2009 roku.

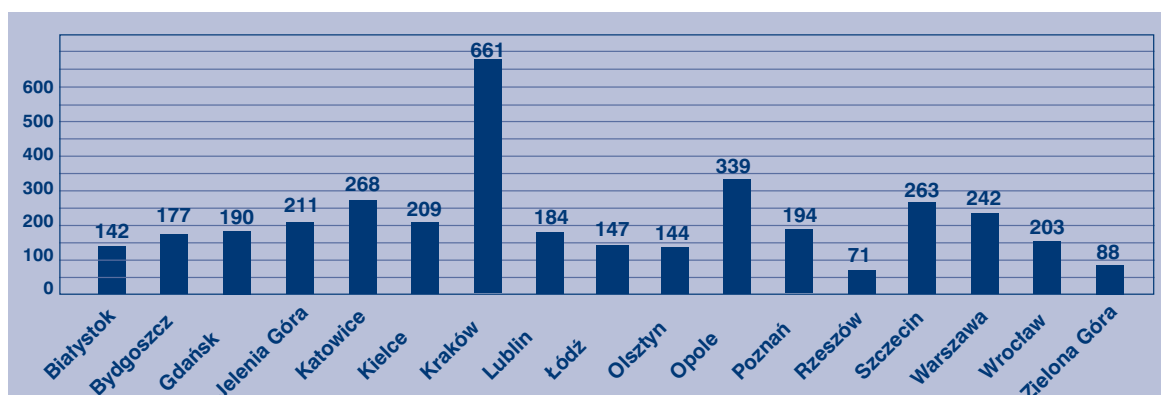
Tabela 1. ilustruje liczbę uczestników, przeprowadzonych dni szkoleniowych oraz zorganizowanych wydarzeń przez całą sieć FRDL w roku 2009.

Wydarzenia szkoleniowo-edukacyjne	Liczba wydarzeń	Liczba uczestników	Liczba osobodni
Szkolenia (ofertowe i zlecone)	1 584	28 148	36 811
Fora	398	14 029	17 721
Wydarzenia specjalne (w tym szkolenia projektowe i konferencje)	1 728	32 379	68 887
SUMA	3 710	74 556	123 419

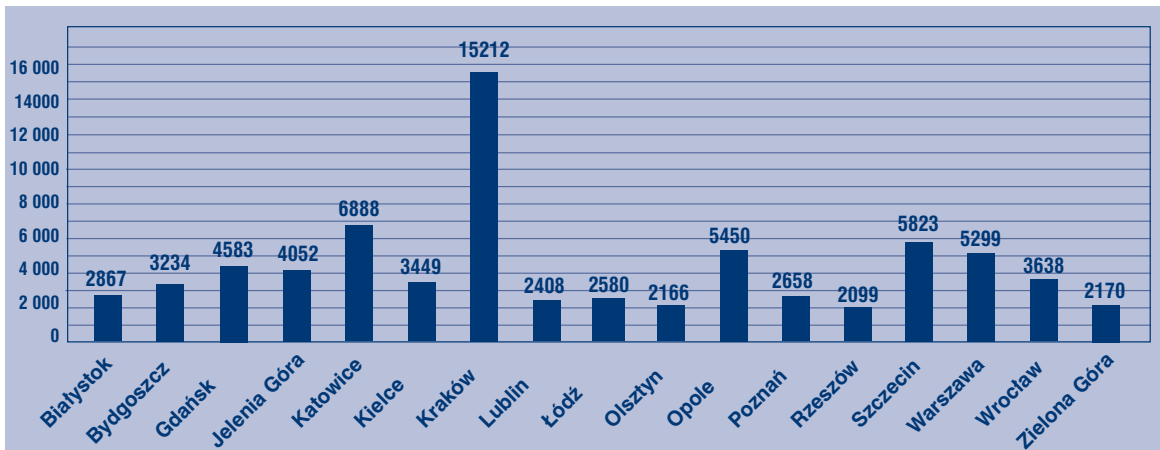
Liczba uczestników szkoleń FRDL w poszczególnych latach

Liczba wydarzeń szkoleniowych w poszczególnych ośrodkach FRDL w 2009 roku

Liczba uczestników szkoleń w poszczególnych ośrodkach FRDL w 2009 roku

Fora samorządowe

Fora samorządowe stanowią jedną z najważniejszych form kształcenia ustawicznego kadr administracji publicznej, coraz szerzej wykorzystywaną przez Fundację. Służą integracji środowisk zawodowych, ich wzajemnemu wsparciu, poszerzaniu wiedzy, doskonaleniu warsztatu wykonywanego zawodu, piastowanego stanowiska, a także stwarzają najlepsze możliwości konsultacji i wymiany doświadczeń pomiędzy członkami forów. Fora inicjują też debaty, np. samorządowo-parlamentarne, przygotowują pisemne stanowiska i opinie w ważnych dla samorządów sprawach.

Pierwsze forum powstało w 1992 roku w Krakowie przy MISTiA, Dziś działa ich tutaj 14, co czyni z ośrodka krakowskiego bezwzględny lidera w Fundacji. Drugim co do liczby forów jest ośrodek w Gdańsku z 10 forami, a potem kielecki z siedmioma. Łącznie w 2009 roku w ośrodkach regionalnych działały **74 fora**. Pełna ich lista znajduje się w załączniku nr 4.

Zdecydowana większość forów opiera się na stałych członkach, którzy wybierają zarząd forum, decydując o kierunkach jego aktywności. Członkowie płacą składki na pokrycie kosztów działania forum. Tylko nieliczne mają charakter otwarty, a uczestniczący w nich urzędnicy nie składają deklaracji członkowskich, lecz każdorazowo zgłaszają swój udział w spotkaniach i szkoleniach. Powoduje to jednak, że liczba członków forów działających przy FRDL jest przybliżona: w roku 2009 wynosiła blisko 4 000 osób. W ramach kształcenia ustawicznego odbyło się 398 spotkań szkoleniowych, a wzięło w nich udział ponad 14 000 uczestników.

Spotkanie członków Forum Sekretarzy Samorządów Lokalnych Województwa Mazowieckiego w Białowieży.

Działalność konsultingowa i doradcza

Ważnym elementem oferty Fundacji jest konsulting i doradztwo. Poprzez te formy działalności Fundacja wspiera swoich klientów w rozwiązywaniu konkretnych problemów, a jednocześnie pomaga im w podnoszeniu kwalifikacji. Eksperti fundacyjni nie tylko oferują gotowy produkt, ale promują i stosują metody partycypacyjne, zachęcając lokalne społeczności do aktywnego uczestnictwa w wypracowywaniu rozwiązań najlepszych dla swoich środowisk. Ten sposób działania wpisuje się w misję Fundacji kształtowania społeczeństwa obywatelskiego, świadomego swych praw i obowiązków, zdolnego do współpracy z samorządem.

Doradztwo i konsulting świadczone były w roku 2009 dla samorządów terytorialnych i ich jednostek pomocniczych (w tym instytucji pomocy społecznej i szkół), organizacji pozarządowych, sektora MŚP, a także dla wyższych uczelni (usługi MISTiA w Krakowie) oraz instytucji kultury.

Usługi dla samorządów dotyczyły bardzo wielu aspektów ich działalności i przybierały formy konsultacji, porad i ekspertyz, również na podstawie przeprowadzonych badań. Były to przede wszystkim studia wykonalności, plany rewitalizacji, strategie rozwoju, strategie rozwiązywania problemów społecznych, przeprowadzane były badania jakości obsługi klientów urzędów samorządowych oraz, tradycyjnie, przygotowywane wnioski o dofinansowywanie działań lokalnych ze środków UE. W sumie Fundacja wykonała ponad 70 takich usług.

Dla sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw opracowywane były natomiast biznesplany, procedury i dokumentacja projektowa (ponad 30).

Oferta Fundacji wzbogaciła się o usługi ewaluacyjne, głównie projektów. Wiele z tych usług, szczególnie związanych z pozyskiwaniem funduszy unijnych, wykonanych zostało w ramach działania wcześniej wspomnianych czterech Regionalnych Ośrodków EFS. Najwięcej usług konsultingowych zrealizowały w roku 2009 ośrodki w Małopolsce, w Świętokrzyskim oraz na Warmii i Mazurach. Część realizowanych przez Fundację projektów, zwłaszcza o charakterze społecznym oraz związanych z zarządzaniem kadrami, obejmowała doradztwo indywidualne i grupowe, z którego mogli korzystać ich uczestnicy.

Wymienione powyżej działania, podejmowane przez Fundację, sprzyjają zwiększaniu kompetencji administracji publicznej, podniesieniu jakości świadczonych przez nią usług, a w szerszej perspektywie sprzyjają realizacji adekwatnych dla danego regionu, środowiska polityk lokalnych w zakresie inwestycji, polityki społecznej, integracji w ramach Unii Europejskiej oraz zrównoważonego rozwoju.

FRDL ekspertem samorządności i demokracji lokalnej

Działalność badawcza i ekspercka

Fundacja dąży do integracji i rozwoju wiedzy na temat samorządu terytorialnego, aby móc tworzyć właściwe narzędzia i metody współpracy z administracją samorządową, jak również platformy współpracy samorządu z przedstawicielami społeczności lokalnych, ich instytucji i organizacji. W tym celu realizuje projekty o charakterze eksperckim i opiniotwórczym. Jest również rzecznikiem rozwiązań służących rozwojowi samorządności lokalnej na forum rządu i parlamentu. Tak zostały zdefiniowane i były realizowane w 2009 roku zadania służące budowaniu potencjału merytorycznego Fundacji w celu wykorzystania go do tworzenia innowacyjnych i skutecznych programów na rzecz wzmocnienia potencjału samorządu terytorialnego.

Jednostką Fundacji, powołaną do tych działań jest utworzony w 2001 roku Polski Instytut Demokracji Lokalnej (PILD). Działalność badawczo-eksperską prowadzą także ośrodki regionalne Fundacji, w czym liderem jest Centrum Analiz Strategicznych MISTiA.

W 2009 roku PILD przygotowywał analizy i opinie zarówno z własnej inicjatywy, jak i na zamówienie instytucji publicznych. W ramach programu **Obserwatorium Samorządowe** opracował szereg analiz i opinii dotyczących między innymi: efektywności polskiej polityki regionalnej, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, Białej Księgi zarządzania wielopoziomowego w Unii Europejskiej.

Prelegenci I Mazowieckiego Kongresu Polityki Regionalnej. Od lewej: prof. Jerzy Reguński, prof. Zbigniew Strzelecki, Grzegorz Rzeźnik (moderator), dr Mirosław Grochowski, dr Krzysztof Tomaszewski, Warszawa, listopad 2009.

Niezwykle ważną i potrzebną inicjatywą PILD było zorganizowanie **I Mazowieckiego Kongresu Polityki Regionalnej** (w listopadzie 2009 roku), jako szerokiej platformy dyskusji różnych środowisk zaangażowanych w realizację polityki regionalnej w naszym województwie. Materiał wyjściowy kongresu stanowiła diagnoza czynników, wzmacniających jej skuteczność w kontekście przemian i perspektyw realizacji regionalnej, krajowej i europejskiej polityki regionalnej. W kongresie wzięli udział naukowcy, planiści i przedstawiciele samorządów.

Narodowe Centrum Kultury (NCK) zleciło Fundacji opracowanie systemu ewaluacji projektów realizowanych w ramach Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Eksperti PILD przygotowali metodologię ich ewaluacji i przetestowali ją na wybranych projektach ministerialnych. Na zlecenie NCK specjaliści ośrodka w Krakowie przeprowadzili badania **Samorządowe instytucje kultury. Peryferia czy centra aktywności kulturalnej. Nowe formy uczestnictwa w kulturze na terenie gmin wiejskich i miejsko-wiejskich**.

Ośrodek w Olsztynie, na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, w ramach projektu **Modele polityki społecznej na Warmii i Mazurach – badania** wypracował metodologię i narzędzia monitoringu polityki społecznej w regionie.

Wśród projektów badawczych warto przypomnieć o już wcześniej wymienionym VI etapie **Akcji Społecznej „Przejrzysta Polska”**, mającym na celu przeprowadzenie monitoringu realizacji zasady partycypacji społecznej w tych samorządach lokalnych, które brały udział we wszystkich poprzednich działaniach Akcji. Projekt zakończy się wydaniem raportu jesienią 2010 roku.

Działalność opiniotwórcza i rzecznicza

Rola opiniotwórcza Fundacji znajduje wyraz zarówno w działaniach badawczych i analitycznych, o których była mowa powyżej, jak i poprzez znaczące uczestnictwo przedstawicieli Fundacji w konsultacjach społecznych tworzonego prawa i decyzji, zarówno na szczeblu krajowym, jak regionalnym i lokalnym. Należą oni do komitetów, rad, grup, zespołów roboczych i innych gremiów opiniujących propozycje rozwiązań prawnych i instytucjonalnych.

Przedstawiciel FRDL był członkiem Rady Działalności Pożytku Publicznego II kadencji (2006-2009). Brał udział w pracach nad nowelizacją Ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Przedstawiciele Fundacji są członkami następujących gremiów:

- Komitetu Monitorującego Narodowe Strategie Ram Odniesienia;
- Komitetu Monitorującego Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich;
- Komitetu Monitorującego Program Operacyjny Pomoc Techniczna;
- Komitetu Monitorującego Program Operacyjny Kapitał Ludzki;
- Grupy roboczej ds. społeczeństwa obywatelskiego przy Komitecie Koordynacyjnym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia;
- Grupy roboczej ds. polityki regionalnej przy Komitecie Koordynacyjnym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia;
- Grupy roboczej ds. dobrego rządzenia przy Komitecie Koordynacyjnym Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki;
- Grupy roboczej ds. edukacji przy Komitecie Koordynacyjnym Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki;
- Zespołu roboczego ds. działania 5.4 przy Komitecie Koordynacyjnym Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Przedstawiciele regionalnych ośrodków FRDL są także członkami komitetów monitorujących wdrażanie programów operacyjnych w poszczególnych województwach, a także należą do rad i ciał przedstawicielskich organizacji pozarządowych w swoich regionach.

Członek zespołu PILD bierze udział w pracach *Civil Society Forum* Partnerstwa Wschodniego w Brukseli.

Działania za granicą i dla zagranicy

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej od połowy lat 90. prowadzi działania w krajach przechodzących transformację ustrojową i gospodarczą, przekazując polskie doświadczenia w zakresie tworzenia ustroju i funkcjonowania samorządu terytorialnego, aktywności obywatelskiej i rozwoju społeczno-gospodarczego na poziomie lokalnym i regionalnym, a obecnie także zagadnień związanych z funkcjonowaniem w strukturach Unii Europejskiej. Za tę działalność została w 2004 roku uhonorowana przez XIV Forum Ekonomiczne w Krynicy tytułem **Organizacji Pozarządowej Europy Środkowo-Wschodniej**. FRDL jest członkiem stowarzyszenia Grupa Zagranica. Obszary specjalizacji FRDL we wsparciu udzielanym poza granicami kraju to m. in. reforma administracji publicznej (decentralizacja i dekoncentracja), budowa współpracy pomiędzy obywatelami i administracją samorządową, wspieranie instytucji kształcących pracowników administracji publicznej oraz przygotowanie organizacji pozarządowych i samorządów do integracji z Unią Europejską. Do tej pory FRDL prowadziła działania dla Albanii, Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Czarnogóry, Gruzji, Kazachstanu, Kirgistanu, Macedonii, Mołdowy, Rosji, Serbii, Turcji i Ukrainy.

Wyrazem uznania dla polskiego doświadczenia reformy samorządowej jest zamówienie u prof. Jerzego Regulskiego przez Open Society Institute (LGI/OSI) podręcznika „**Jak budować samorząd lokalny**”, kolejnej już publikacji na temat naszego modelu decentralizacji. Ukaże się ona w 2010 roku.

W 2009 roku Fundacja zrealizowała sześć projektów dla Ukrainy. Kontynuowane były m. in. działania związane z **Przejrzystą Ukrainą** prowadzone przez Biuro Krajowe oraz ośrodki w Białymstoku i w Szczecinie. Podejmowane były także nowe tematy. Na przykład ośrodek krakowski MISTiA zajął się rozwojem agroturystyki, a ośrodek w Lublinie zrealizował dwa projekty: **Centrum Współpracy Polsko-Ukraińskiej** (w partnerstwie z Urzędem Miasta Kraśnik) oraz **Oszczędzanie energii: lokalne partnerskie inicjatywy** we współpracy z ukraińską organizacją Europejski Dialog.

Uczestnicy szkoleń w Ługańsku, Ukraina.

Integracja Ukrainy z krajami Unii Europejskiej stanowiła przedmiot projektu Biura Krajowego **Rozwój współpracy i fundusze europejskie narzędziem integracji europejskiej samorządów Ukrainy i Polski**, a także zorganizowanego w Jeleniej Górze **Polsko-Niemiecko-Ukraińskiego Kongresu Samorządów Lokalnych „Blżej siebie – bliżej Europy”**. Inicjatywy te służyły wypracowywaniu modelu współpracy samorządów z Ukrainy z samorządami z krajów Unii Europejskiej, przy wykorzystaniu doświadczeń partnerów niemieckich.

Polsko-Niemiecko-Ukraiński Kongres Samorządów Lokalnych w Jeleniej Górze. Od lewej: Jerzy Reguński, Danuta Huebner, Falk Altenberger.

Ośrodek szczeciński kontynuował działania na Białorusi na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych, realizując dwa projekty: **Białorusko-Polska Akademia Wiejskich Liderów** oraz **Młodzi Białorusini, demokracja i Partnerstwo Wschodnie**.

Aleksander Milinkiewicz, przywódca białoruskiej opozycji demokratycznej podczas konferencji „Rola Parlamentu Europejskiego w obronie praw człowieka i wolności myśli w Europie”, Wrocław, maj 2009.

Dla Gruzji zrealizowany został projekt ośrodka w Lublinie **Najlepsze polskie praktyki współpracy międzysektorowej siłą napędową lokalnego rozwoju dla Gruzji** oraz przeprowadzona we Wrocławiu wizyta studyjna dla Gruzinów.

Fundacja jest też członkiem konsorcjum, realizującego program Komisji Europejskiej dla Bałkanów **Technical Assistance for Civic Society Organizations**.

Wsparcie dla krajów przechodzących transformację ustrojową świadczone przez Fundację było finansowane przede wszystkim ze środków polskich, głównie Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz UE.

Rozwój współpracy transgranicznej, szczególnie polsko-niemieckiej, stanowi domenę ośrodka w Jeleniej Górze. Prowadził on, poza wspomnianymi wcześniej działaniami, wspólnie z ośrodkiem w Szczecinie, **Polsko-Niemiecką Letnią Akademię Samorządu Terytorialnego**.

Uczestnicy
polsko-niemieckiej
Letniej Akademii
Samorządu
Terytorialnego
w Jeleniej Górze.

Z kolei ośrodek w Kieczach kontynuował kilkuletnią już współpracę Świętokrzyskiego Forum Sekretarzy z samorządowcami amerykańskimi ze Stowarzyszenia Menedżerów Miast i Powiatów Miasta Waszyngton, ICMA (*The Washington City/County Management Association*).

Konkursy

Doroczna Nagroda FRDL

Założyciele Fundacji ustanowili w 2004 roku **Doroczną Nagrodę FRDL za inicjatywy na rzecz budowania demokracji lokalnej w Polsce**. Na przełomie 2008 i 2009 roku została zorganizowana trzecia jej edycja, obejmująca przedsięwzięcia zrealizowane latach 2005-2008, poświęcona lokalnym inicjatywom kulturalnym, które są ważnym czynnikiem wzmacniającym świadomość lokalnej tożsamości i wspólnoty oraz przyczyniają się do rozwoju aktywności obywatelskiej.

Wagę inicjatywy Fundacji docenił Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Polski Komitet ds. UNESCO. Obie te instytucje objęły nagrodę patronatem. Minister ufundował też nagrody pieniężne dla zwycięzców konkursu.

Statuetki Dorocznej Nagrody FRDL,
fot. M. Biernacki.

Nagroda wzbudziła bardzo duże zainteresowanie społeczne, czego dowiodła pokaźna liczba rekomendowanych przedsięwzięć (blisko 250). Nagroda przyznawana była w dwóch kategoriach: samorządowych instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych i grup obywatelskich, prowadzących szeroko pojętą działalność kulturalną i kulturotwórczą. Kapituła postanowiła uhonorować 17 inicjatyw. Przyznała trzy nagrody główne, siedem wyróżnień oraz siedem dyplomów uznania (lista laureatów – załącznik nr 2). Konferencja finałowa, współorganizowana przez Fundację TP/Orange, odbyła się 17 lutego 2009 roku i była okazją do dyskusji wokół tematu **Kultura i tradycja lokalna, jako płaszczyzna współpracy i rozwoju aktywności lokalnej oraz budzenia patriotyzmu lokalnego**.

We wrześniu 2009 roku ogłoszona została IV edycja Dorocznej Nagrody, dedykowana również kulturze lokalnej, ponownie objęta patronatami Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Polskiego Komitetu ds. UNESCO. Wyniki ogłoszone zostały w 2010 roku.

Laureaci III edycji Dorocznej Nagrody FRDL za lokalne działania kulturalne, fot. M Biernacki.

Inne konkursy

Fundacja organizuje szereg konkursów i rankingów jednostek samorządowych, jako sprawdzoną formę promocji podnoszenia kwalifikacji kadr oraz zachęty do pozytywnego współzawodnictwa. Większość ośrodków prowadzi wśród urzędów administracji lokalnej regionalne rankingi. Pierwszym ośrodkiem, który zainicjował takie działanie było FRDL-Podlaskie Centrum w Białymstoku, gdzie od 1993 roku przyznawana jest nagroda „**Za szczególną aktywność w rozwoju wiedzy samorządowej**”, w Krakowie wyróżnione gminy otrzymują tytuł „**Mądrej Gminy**”. W 2009 roku ośrodek w Olsztynie rozszerzył organizowany od 2007 roku konkurs o „**Laur Edukacji Samorządowej**” o działania w zakresie pomocy społecznej.

Przedstawiciele gmin śląskich nagrodzonych w dorocznym konkursie ośrodka w Katowicach, Ruda Śląska, czerwiec 2009.

FRDL-MISTiA wraz z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego po raz piąty przeprowadzi konkurs **Wzorcowy Urząd w Małopolsce**, wyróżniający urzędy za ich nowatorstwo, przejrzystość procedur i rozwój społeczeństwa informacyjnego. Wręczenie nagród odbyło się podczas Święta Małopolski, stanowiącego element obchodów jubileuszu XX-lecia FRDL i reformy samorządowej.

MISTiA już po raz drugi, a ośrodek we Wrocławiu po raz pierwszy, zorganizowały w swoich województwach konkurs **Wektory Współpracy**, promujący podejmowanie wspólnych działań przez samorządy i organizacje pozarządowe.

Działające od wielu lat przy ośrodku w Kielcach Regionalne Centrum Informacji Europejskiej zorganizowało w 2009 roku cztery konkursy popularyzujące wiedzę o Unii Europejskiej w regionie świętokrzyskim.

Fundacja przez kolejny już rok (od 2003) pełniła rolę patrona instytucjonalnego „Konkursu na najlepsze rozprawy doktorskie i prace magisterskie na temat samorządu terytorialnego i zagadnień decentralizacji”. Konkurs jest organizowany przez wydawcę i redakcję miesięcznika „Samorząd Terytorialny”.

Pamiątkowe zdjęcie laureatów konkursu „Samorządu Terytorialnego” z Piotrem Uszokiem, Grzegorzem Schetyną, prof. Michałem Kuleszą oraz premierem Donaldem Tuskiem podczas uroczystości wręczenia nagród, Warszawa, maj 2009.

Konferencje

W roku jubileuszu XX-lecia FRDL w całej Polsce odbyło się wiele uroczystości i konferencji rocznicowych. Odbyły się także wydarzenia inicjujące debatę publiczną lub się w nią wpisujące. Konferencje stanowiły także ważny element promocji realizowanych projektów albo ich podsumowanie. W 2009 roku na terenie całej Polski odbyło się 48 konferencji, debat i seminariów, z których większość adresowana była do przedstawicieli administracji samorządowej. Uczestniczyło w nich 5496 osób. Lista wydarzeń znajduje się w załączniku 3.

Uczestnicy konferencji „Przemoc domowa – procedury postępowania”, Kraków, październik 2009.

„Planowanie przestrzenne – stan obecny i projektowane kierunki zmian”, XV-lecie Forum Gospodarki Przestrzennej Gmin w ramach obchodów XX-lecia FRDL w Krakowie, październik 2009.

Promocja

Fundacja promuje swoje działania i dociera do beneficjentów i interesariuszy poprzez współpracę z mediami. Szczególnie ważna jest wieloletnia współpraca z pismami branżowymi poświęconymi tematyce samorządu i samorządności – z „Gazetą Samorządu i Administracji” (stała strona informacyjna), „Gazetą Sotecką”, „Forum Samorządowym”, z portalami informacyjnymi – Serwisem Samorządowym PAP, www.ngo.pl, z portalami regionalnymi, stacjami telewizji regionalnych oraz TVP Info. Bardzo istotną rolę odgrywają kontakty i współpraca z mediami przy realizacji poszczególnych projektów i wydarzeń. Powstają dzięki temu liczne materiały prasowe, filmy i materiały radiowe. Wydarzenia organizowane przez Fundację w całej Polsce zwyczajowo objęte są patronatami medialnymi.

Stoisko promocyjne FRDL podczas Miasteczka UE, Warszawa, maj 2009, fot. M. Ratajska.

Informacje finansowe (bilans)

Wynik finansowy Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej w roku 2009 (stan na 31 grudnia 2009 r.)

Ogółem przychody:	43 150 677 PLN
Ogółem koszty:	43 729 810 PLN
Wynik finansowy:	- 579 133 PLN

AKTYWA	BILANS ŁĄCZNY	
	sporządzony za okres od 01.01.2009 r. do 31.12.2009 r.	
	Stan na koniec roku	Stan na początek roku
A. Aktywa trwałe	1 165 221,86	1 226 030,28
I. Wartości niematerialne i prawne	557 747,84	559 937,99
1. Koszty zakończonych prac rozwojowych	0,00	0,00
2. Wartość firmy	0,00	0,00
3. Inne wartości niematerialne i prawne	557 747,84	559 937,99
4. Zaliczki na poczet wartości niematerialnych	0,00	0,00
II. Rzeczowe aktywa trwałe	607 474,02	666 092,29
1. Środki trwałe	607 224,02	665 842,29
a). Grunty (w tym prawo wieczystego użytkowania gruntu)	862,63	889,80
b). Budynki, budowle i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	329 801,84	359 123,95
c). Urządzenia techniczne i maszyny	206 835,81	220 529,62
d). Środki transportu	0,00	0,00
e). Inne środki trwałe	69 723,74	85 298,92
2. Środki trwałe w budowie	250,00	250,00
3. Zaliczki na środki trwałe w budowie	0,00	0,00
III. Należności długoterminowe	0,00	0,00
1) od jednostek powiązanych	0,00	0,00
2) od pozostałych jednostek	0,00	0,00
IV. Inwestycje długoterminowe	0,00	0,00
1. Nieruchomości	0,00	0,00
2. Wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
3. Długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
a) w jednostkach powiązanych	0,00	0,00
- udziały lub akcje	0,00	0,00
- inne papiery wartościowe	0,00	0,00

- udzielone pożyczki	0,00	0,00
- inne długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
b) w pozostałych jednostkach	0,00	0,00
- udziały lub akcje	0,00	0,00
- inne papiery wartościowe	0,00	0,00
- udzielone pożyczki	0,00	0,00
- inne długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
4. Inne inwestycje długoterminowe	0,00	0,00
V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00
1. Aktywa z tytułu odroczenia podatku dochodowego	0,00	0,00
2. Inne rozliczenie międzyokresowe	0,00	0,00
B. Aktywa obrotowe	8 481 025,41	9 263 443,82
I. Zapasy	4 190,80	12 984,46
1. Materiały	3 665,49	7 565,96
2. Półprodukty i produkty w toku	0,00	0,00
3. Produkty gotowe	0,00	0,00
4. Towar	487,00	5 418,50
5. Zaliczki na dostawy	38,31	0,00
II. Należności i roszczenia	793 875,60	1 252 087,38
1. Należności wewnątrzzakładowe	0,00	0,00
a). Należności wewnątrzzakład. z tyt. rozliczeń bieżących	0,00	0,00
b). Należności wewnątrzzakładowe z tyt.funduszu stabiliz.	0,00	0,00
c). Należności wewnątrzzakładowe pomiędzy Ośrodkami	0,00	0,00
2. Należności od jednostek powiązanych	0,00	0,00
3. Należności od jednostek pozostałych	793 875,60	1 252 087,38
a). z tytułu dostaw i usług w okresie spłaty	368 807,86	1 047 802,96
- do 12 miesięcy	368 807,86	1 047 802,96
- powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
b). należności z tyt. podatków, dotacji ceł, ubezpieczeń społ. i zdrowotnych oraz innych świadczeń	108 158,03	36 771,13
c). inne	315 049,71	167 513,29
d). dochodzone na drodze sądowej	1 860,00	0,00
III. Inwestycje krótkoterminowe	7 558 786,33	7 669 240,66
1. Krótkoterminowe aktywa finansowe	7 558 786,33	7 669 240,66
a). w jednostkach powiązanych	0,00	0,00
- udziały lub akcje	0,00	0,00
- inne papiery wartościowe	0,00	0,00
- udzielone pożyczki	0,00	0,00
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
b). w pozostałych jednostkach	0,00	0,00
- udziały lub akcje	0,00	0,00
- inne papiery wartościowe	0,00	0,00
- udzielone pożyczki	0,00	0,00
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	7 558 786,33	7 669 240,66

- środki pieniężne w kasie i na rachunku	5 531 719,35	5 632 295,15
- inne środki pieniężne	2 027 066,98	2 036 945,51
- inne aktywa pieniężne	0,00	0,00
2. Inne inwestycje krótkoterminowe	0,00	0,00
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	124 172,68	329 131,32
SUMA BILANSOWA (A+B)	9 646 247,27	10 489 474,10

PASywa	BILANS ŁĄCZNY	
	Stan na koniec roku	Stan na początek roku
	sporządzony za okres od 01.01.2009 r. do 31.12.2009 r.	
A. Kapitał (fundusz) własny	5 408 586,64	6 191 561,26
I. Kapitał (fundusz) podstawowy	100,00	100,00
II. Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	0,00	0,00
III. Udziały (akcje) własne (wielkość ujemna)	0,00	0,00
IV. Kapitał (fundusz) zapasowy	0,00	0,00
V. Kapitał (fundusz) aktualizacji wyceny	54 005,97	54 005,97
VI. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowy	489 545,03	489 545,03
VII. Zysk (strata) z lat ubiegłych	5 490 958,76	7 942 381,75
VIII. Zysk strata (netto)	-626 023,12	-2 294 471,49
IX. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	0,00	0,00
B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	4 237 660,63	4 297 912,84
I. Rezerwy na zobowiązania	24 577,87	138 350,56
1. Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0,00	0,00
2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	0,00	0,00
- długoterminowe	0,00	0,00
- krótkoterminowe	0,00	0,00
3. Pozostałe rezerwy	24 577,87	138 350,56
- długoterminowe	0,00	0,00
- krótkoterminowe	24 577,87	138 350,56
II. Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00
1. Wobec jednostek powiązanych	0,00	0,00
2. Wobec pozostałych jednostek	0,00	0,00
a. kredyty i pożyczki	0,00	0,00
b. z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00
c. Inne zobowiązania finansowe	0,00	0,00
d. inne	0,00	0,00

III. Zobowiązania krótkoterminowe	1 516 229,82	1 377 425,41
1. Zobowiązania wewnątrzzakładowe	0,00	0,00
a) zobowiązania wewnątrzzakł. z tyt. rozliczeń bieżących	0,00	0,00
b) zobowiązania wewnątrzzakł. z tyt. fund. stabilizacyjnego	0,00	0,00
c) zobowiązania wewnątrzzakł. Ośrodki pomiędzy sobą	0,00	0,00
2. Wobec pozostałych jednostek	1 456 687,30	1 333 652,23
a. kredyty i pożyczki	645 806,43	75 979,35
b. z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00
c. inne zobowiązania	0,00	0,00
d. z tytułu dostaw i usług w okresie wymagalności	362 821,40	617 423,87
- do 12 miesięcy	362 821,40	617 423,87
e. zaliczki otrzymane na dostawy	7 847,34	15 299,44
f. zobowiązania weksłowe	0,00	0,00
g. z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń	243 739,61	441 609,83
h. z tytułu wynagrodzeń	97 852,41	84 241,60
i. inne zobowiązania	98 620,11	99 098,14
3. Fundusze specjalne	59 542,52	43 773,18
IV. Rozliczenia międzyokresowe	2 696 852,94	2 782 136,87
1. Ujemna wartość firmy	0,00	0,00
2. Inne rozliczenia międzyokresowe	2 696 852,94	2 782 136,87
- długoterminowe	27 267,58	25 341,60
- krótkoterminowe	2 669 585,36	2 756 795,27
SUMA BILANSOWA (A+B)	9 646 247,27	10 489 474,10

**RACHUNEK
ZYSKÓW i STRAT**

ŁĄCZNY

sporządzony za okres

od 01.01.2009 r. do 31.12.2009 r.

Stan na koniec roku Stan na początek roku

A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi	42 668 683,34	45 089 491,44
- w tym od jednostek powiązanych	0,00	0,00
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów	17 546 170,49	18 220 611,19
II. Zmiana stanu produktów	0,00	0,00
III. Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki	0,00	0,00
IV. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	406 362,03	239 577,74
V. Przychody z tytułu dotacji	24 716 150,82	26 629 302,51
B. Koszty działalności operacyjnej	43 466 187,47	47 292 739,28
I. Koszty w układzie rodzajowym	43 330 115,97	47 172 510,65
1) Amortyzacja	304 713,15	383 385,63

2) Zużycie materiałów i energii	1 947 645,11	1 480 762,61
3) Usługi obce	12 908 853,52	14 697 376,36
4) Podatki i opłaty	205 962,20	495 633,20
5) Wynagrodzenia	18 181 097,57	15 956 982,70
6) Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	2 125 770,69	1 837 295,73
7) Pozostałe koszty rodzajowe	7 656 073,73	12 321 074,42
II. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	136 071,50	120 228,63
C. Zysk (Strata) ze sprzedaży (A-B)	-797 504,13	-2 203 247,84
D. Pozostałe przychody operacyjne	225 607,46	323 404,17
I. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	150,00	0,00
II. Dotacje	24 716 150,82	26 854 405,38
w tym otrzymane z Biura FRDL	0,00	0,00
III. Inne przychody operacyjne	225 457,46	323 404,17
E. Pozostałe koszty operacyjne	157 121,96	394 628,76
I. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	0,00	0,00
II Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	3 431,00	0,00
III. Inne koszty operacyjne	153 690,96	394 628,76
w tym składki na Biuro FRDL	0,00	0,00
F. Zysk (strata) na działalności operacyjnej (C+D-E)	-729 018,63	-2 274 472,43
G. Przychody finansowe	256 387,70	147 945,81
I. Dywidendy i udziały w zyskach	0,00	0,00
- w tym od jednostek powiązanych	0,00	0,00
II. Odsetki	169 198,24	143 240,72
- w tym od jednostek powiązanych	0,00	0,00
III. Zysk ze zbycia inwestycji	39 397,03	0,00
IV. Aktualizacja wartości inwestycji	19,98	0,00
V. Inne	47 772,45	4 705,09
H. Koszty finansowe	106 502,19	135 160,87
I. Odsetki	73 744,01	51 640,58
- dla jednostek powiązanych	0,00	0,00
II. Strata ze zbycia inwestycji	0,00	0,00
III. Aktualizacja wartości inwestycji	0,00	0,00
IV. Inne	32 758,18	83 520,29
I. Zysk (strata) na działalności gospodarczej (F+G-H)	579 133,12	-2 261 687,49
J. Wynik zdarzenia nadzwyczajnego (J.I-J.II)	0,00	0,00
I. Zyski nadzwyczajne	0,00	0,00
II. Straty nadzwyczajne	0,00	0,00
K. Zysk (Strata) brutto (I+/-J)	-579 133,12	-2 261 687,49
L. Podatek dochodowy	46 890,00	32 784,00
M. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	0,00	0,00
N. Zysk (strata) netto (K-L-M)	-626 023,12	-2 294 471,49

Załącznik 1. **Lista osób, którym wręczono odznaczenia państwowe podczas Gali Jubileuszu XX- lecia Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej 18 września 2009 roku**

KRZYŻ KOMANDORSKI ORDERU ODRODZENIA POLSKI

Byczewski Iwo Andrzej
Kowalewski Adam Tadeusz
Król Jan Władysław
Staręga-Piasek Joanna Małgorzata

KRZYŻ OFICERSKI ORDERU ODRODZENIA POLSKI

Borusiewicz Rudolf
Martysz Czesław Michał
Sierżputowski Adam

KRZYŻ KAWALERSKI ORDERU ODRODZENIA POLSKI

Bednarz Andrzej Adam
Dziedzic Eugenia Stanisława
Górski Dominik
Kalitowski Michał Wiesław
Lipski Krzysztof
Peszek Irena
Poniżnik Olgierd
Pytasz Ewa Maria
Stec Mirosław

ZŁOTY KRZYŻ ZASŁUGI

Dąbrowski Andrzej Antoni
Drużyńska-Olesińska Małgorzata
Fiedorowicz Czesław
Guć Michał Piotr
Kocon Włodzimierz Paweł
Płaza Krystyna Danuta
Ptaszyńska-Wołoczkowicz Maria Wanda
Skibicki Tomasz
Szczęblewska Hanna Maria
Szewczyk Małgorzata Anna
Szołtysek Stanisława Elżbieta

SREBRNY KRZYŻ ZASŁUGI

Błaszczyk Halina
Borowiec Danuta
Buczek Piotr Krzysztof
Czechowska Agnieszka Ewa
Jarosz Anna Elżbieta
Kwiatkowski Jacek Mariusz
Lewandowski Zbigniew
Łączkowska Anna Maria
Malara Danuta Urszula
Podhorodecki Wiesław
Siwicka Joanna Maria
Strzępek Piotr

Załącznik 2. Lista laureatów IV edycji Dorocznej Nagrody Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej za lokalne inicjatywy kulturalne zrealizowane w latach 2006-2009

W kategorii „samorządowe instytucje kultury” wyróżnienia otrzymały:

- Miejska Biblioteka Publiczna w Gorlicach za działalność na rzecz integracji narodowościowej, woj. małopolskie;
- Szkoła Podstawowa w Czachówku za programy współpracy ze środowiskiem lokalnym, woj. mazowieckie;
- Gminny Ośrodek Kultury w Czerwonaku za projekt „Potasze 170”, woj. wielkopolskie;
- Gryfiński Dom Kultury za świetlice środowiskowe, woj. zachodniopomorskie.

Doroczną Nagrodę FRDL otrzymał:

- Dobrodzieński Ośrodek Kultury i Sportu za projekt „Źródło”, woj. opolskie.

W kategorii „organizacje pozarządowe lub grupy obywateli” wyróżnienia otrzymały:

- Teatr Akademia za projekt „Sąsiedzi sąsiadom”, woj. mazowieckie;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci „Zarembiaczy” wraz z Grupą Teatralną za sposób wychowania i integracji społecznej wychowanków domu dziecka, woj. lubelskie;
- Towarzystwo Rozwoju Gminy Dobrcz za program świetlic środowiskowych, woj. kujawsko-pomorskie.

Doroczną Nagrodę FRDL otrzymały ex-quo:

- Inicjatywa Obywatelska „Otwarte Ogrody”, woj. mazowieckie;
- Koszalińskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalnemu za inicjatywę „Wiosek tematycznych”, woj. zachodniopomorskie.

Dyplomy uznania za wyróżniające się inicjatywy otrzymali:

- Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu ze skansenem, woj. mazowieckie;
- Nowotomyski Dom Kultury za „Turniej Wsi”, woj. wielkopolskie;
- Gminny Zespół Użyteczności Publicznej w Limanowej za działania w sieci, woj. małopolskie;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Rybnie za „Bibliotekę otwartą dla każdego”, woj. mazowieckie;
- Towarzystwo Popularyzacji Piękna Polesia za wypromowanie wsi Kołacze, woj. lubelskie;
- Stowarzyszenie „Kobiety Europy” za „Wigilie Narodów”, woj. dolnośląskie;
- Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej za projekt „Na granicy. Rzecz o czasach, ludziach i miejscach”, woj. śląskie.

Załącznik 3. **Lista konferencji i seminariów**

Lp. Tytuł	Termin	Miejsce	Liczba uczestników	Organizator /Ośrodek
1. Więcej umiemy – lepiej pomagamy	16.01.2009	Białystok	25	Białystok
2. Samorządność obywateli w służbie bliźniemu i wspólnocie lokalnej – konwencja	28.01.2009	Rzeszów	167	Rzeszów
3. Strefa VIP – w ramach Akcji Rok Ambitnych Kobiet – spotkanie inauguracyjne	29.01.2009	Wrocław	100	Wrocław
4. Kultura i tradycja lokalna, jako płaszczyzna współpracy i rozwoju aktywności lokalnej i budzenia patriotyzmu lokalnego	17.02.2009	Warszawa	120	Warszawa
5. Seminarium dla władz samorządowych województwa podlaskiego wraz z rozdaniem statuetek „Za szczególną aktywność w rozwoju wiedzy samorządowej w 2008 roku”	20.02.2009	Białystok	53	Białystok
6. „Gdzie chłop nie może tam sołtysa pośle”	20.02.2009	Ozorków	25	Łódź
7. Cele jako sztuka wyrażania siebie w życiu zawodowym – składniki sukcesu	23.02.2009	Wrocław	200	Wrocław
8. „Kulturo! Przerwij milczenie”	24.02.2009	Łódź	32	Łódź
9. Jubileusz XX-lecia FRDL	18.03.2009	Bydgoszcz	50	Bydgoszcz
10. Dolnośląski Pracownik Samorządowy	25.03.2009	Wrocław	45	Wrocław
11. 10 lat samorządu powiatowego w Polsce	30-31. 03. 2009	Kołobrzeg	114	Szczecin
12. Lider w kobiecie, sukces w pracy, harmonia w życiu – seminarium	04.04.2009	Wrocław	250	Wrocław
13. „Lepsze jutro”	7.04.2009	Łódź	25	Łódź
14. Kontrola i nadzór nad samorządem terytorialnym. Dwadzieścia lat doświadczeń	23.04.2009	Łódź	78	Łódź
15. Zachodniopomorskie Forum Oświaty Samorządowej	27.04.2009	Szczecin	17	Szczecin
16. Konferencja podsumowująca Lubuską Akademię Sportu	28.04.2009	Zielona Góra	65	Zielona Góra
17. Kontrola Finansowa i Audyt Wewnętrzny w Jednostkach Sektora Finansów Publicznych – Konferencja Forum Skarbników JST Małopolski	19.05.2009	Kraków	123	Kraków
18. Konferencja Inauguracyjna Regionalnego Ośrodka EFS w Siedlcach „Inspirujemy do działania”	19.05.2009	Borki Wyrki	50	Warszawa/Siedlce
19. Targi Organizacji Pozarządowych	20.05.2009	Wrocław	100	Wrocław
20. Ekonomiczne i organizacyjne instrumenty wspierania rozwoju lokalnego i regionalnego	26-27. 05. 2009	Wałcz	77	Szczecin
21. Rola Parlamentu Europejskiego w umacnianiu praw człowieka i wolności myśli w Europie	29.05.2009	Wrocław	109	Wrocław
22. Dorobek dziesięciolecia polskich miast na prawach powiatu w województwie śląskim	03.06.2009	Ruda Śląska	120	Katowice

23. XX-lecie FRDL	03.06.2009	Lublin	34	Lublin
24. Konferencja inauguracyjna RO EFS w Ciechanowie: Inspirujemy do działania – Efektywnie – Fachowo – Skutecznie	05.06.2009	Ciechanów	40	Ciechanów
25. Program Ekozespołów w moim przedszkolu i w mojej szkole. Rok szkolny 2008/2009	16.06.2009	Opole	160	Opole
26. Małopolska Sieć Szerokopasmowa – stan realizacji	17.06.2009	Kraków	147	Kraków
27. Finanse i rachunkowość samorządu terytorialnego	23.06.2009	Białystok	95	Białystok
28. Samorząd terytorialny w państwie i społeczeństwie – debata zorganizowana wspólnie z Senatem RP	30.06.2009	Warszawa	50	Warszawa
29. 10 lat samorządu terytorialnego w Europie Środkowej	03.07.2009	Rzeszów	120	Rzeszów
30. Polsko - Niemiecka Letnia Akademia Samorządu Terytorialnego	24-28. 08. 2009	Jelenia Góra	30	Jelenia Góra
31. Nauczanie działań przejrzystości administracji polskiej „Przejrzysta Polska” oraz „Jawność i przejrzystość w samorządach terytorialnych w Polsce” w ramach projektu „Polsko-ukraińskie doświadczenia w budowaniu przejrzystości w samorządzie terytorialnym” – seminarium inauguracyjne	31.08.2009	Białystok	15	Białystok
32. Gala XX-lecia FRDL	18.09.2009	Warszawa	250	Warszawa
33. XV Dolnośląska Jesień Onkologiczna – sympozjum	25-27. 09. 2009	Wojanów	220	Jelenia Góra
34. Inauguracja projektu „Nowe kwalifikacje receptą na lepsze życie”	01.09.09	Białystok	75	Białystok
35. Trzymajmy się razem – konferencja podsumowująca konkurs „Antek”	5.10.2009	Gdańsk	101	Gdańsk
36. Ogólnopolski Tydzień Kariery – organizowany przez Międzynarodową Wyższą Szkołę Logistyki i Transportu we Wrocławiu	8.10.2009	Wrocław	100	Wrocław
37. XX-lecie FRDL – wraz z inauguracją projektu „Lubuska Szkoła Równych Szans”	8.10.2009	Zielona Góra	150	Zielona Góra
38. Inauguracji Międzynarodowego Konkursu „O ludziach z ludźmi”	8.10.2009	Rzeszów	32	Rzeszów
39. Lubuski Kongres Kobiet	17.10.2009	Zielona G.	302	Zielona G.
40. Przejrzystość w samorządach terytorialnych w różnych krajach Europy	23.10.2009	Odessa/ Ukraina	80	Białystok
41. Planowanie przestrzenne – stan obecny i projektowane kierunki zmian XV-lecie Forum Gospodarki Przestrzennej Gmin – konferencja w ramach obchodów XX-lecia FRDL	26.10.2009	Kraków	82	Kraków
42. Polsko - Niemiecko - Ukraiński Kongres Samorządów Lokalnych	26-28. 10. 2009	Karpacz	154	Jelenia Góra
43. „Przemoc domowa – procedury postępowania”	30.10.2009	Kraków	114	Kraków
44. Przemiany i perspektywy polityki rozwoju regionalnego na Mazowszu w warunkach polityki spójności Unii Europejskiej – I Mazowiecki Kongres Polityki Regionalnej	04.11. 2009	Warszawa	53	Warszawa
45. Konferencja Aktywnych Wielkopolanek	6.11.2009	Mosina	65	Poznań
46. Dolny Śląsk – ziemia polsko-niemieckiego pojednania/ Polsko-niemiecki szczyt gospodarczy	13.11.2009	Krzyżowa	200	Wrocław

47. Obligacje komunalne źródłem finansowania rozwoju JST Forum Skarbników	16.11.2009	Kraków	101	Kraków
48. Wczoraj, dziś, jutro organizacji pozarządowych – 20 lat budowania społeczeństwa obywatelskiego – XX-lecie NGO	18.11.2009	Białystok	144	Białystok
49. Podsumowanie działalności ROEFS w 2009 r.	20.11.2009	Kraków	40	Kraków
50. W jakim kierunku zamierza praca socjalna? Sprawny lider – skuteczne zarządzanie kompetencjami – konferencja współorganizowana z Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego	26-27. 11. 2009	Gdańsk	139	Gdańsk
51. Przyszłość e-administracji w Małopolsce	02.12.2009	Kraków	65	Kraków
52. Aktywizacja zawodowa szansą na zatrudnienie	15.12.2009	Białystok	107	Białystok
53. Sytuacja dziecka w rodzinie migrującej zarobkowo. Prawne, ekonomiczne i psychologiczno-pedagogiczne skutki migracji	17.12.2009	Olsztyn	140	Olsztyn
54. Samorządowe instytucje kultury: peryferia czy centra aktywności kulturalnej?	17.12.2009	Kraków	71	Kraków
55. Współpraca europejska w zakresie pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy – modele, działania, szkolenia	18.12.2009	Kraków	75	Kraków

Załącznik 4. Lista forów 2009

Lp.	Nazwa	Liczba członków	Liczba spotkań w 2009 r.	Ośrodek
FORA WÓJTÓW, BURMISTRZÓW I PREZYDENTÓW				
1.	Forum Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów Województwa Kujawsko-Pomorskiego	25	0	Bydgoszcz
2.	Konwent wójtów, burmistrzów, prezydentów i starostów regionu Jeleniogórskiego	60	4	Jelenia Góra
3.	Forum Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Małopolski	159	7	Kraków
4.	Forum Wójtów	29	1	Lublin
FORA SEKRETARZY				
5.	Forum Sekretarzy Województwa Podlaskiego	54	3	Białystok
6.	Forum Sekretarzy Województwa Kujawsko – Pomorskiego	25	1	Bydgoszcz
7.	Forum Sekretarzy Samorządów Województwa Pomorskiego	81	7	Gdańsk
8.	Forum sekretarzy gmin i powiatów województwa dolnośląskiego (wspólnie z CD Wrocław)	42	2	Jelenia Góra
9.	Forum Sekretarzy Gmin i Powiatów Województwa Świętokrzyskiego	33	3	Kielce
10.	Forum Sekretarzy Samorządów Polski Południowej	163	11	Kraków
11.	Forum Sekretarzy Samorządów Lokalnych	60	8	Łódź
12.	Forum Sekretarzy	68	2	Lublin
13.	Warmińsko-Mazurskie Forum Sekretarzy	47	4	Olsztyn
14.	Forum Sekretarzy	19	1	Rzeszów
15.	Forum Sekretarzy Gmin Województwa Zachodniopomorskiego	54	4	Szczecin
16.	Forum Sekretarzy Powiatów Województwa Zachodniopomorskiego	8	4	Szczecin
17.	Forum Sekretarzy Samorządów Lokalnych Województwa Mazowieckiego	99	9	Warszawa
18.	Forum Sekretarzy Samorządów Województwa Opolskiego	33	7	Opole
19.	Forum Sekretarzy Gmin i Powiatów Województwa Dolnośląskiego	40	4*	Wrocław
20.	Lubuskie Forum Sekretarzy Samorządów Terytorialnych	60	2	Zielona Góra
FORA SKARBNIKÓW				
21.	Forum Skarbników Samorządów Województwa Pomorskiego	111	10	Gdańsk
22.	Forum Skarbników Gmin i Powiatów Województwa Dolnośląskiego (wspólnie CD Wrocław)	56	2	Jelenia Góra
23.	Forum Skarbników Gmin i Powiatów Województwa Świętokrzyskiego	41	2	Kielce
24.	Forum Skarbników Jednostek Samorządu Terytorialnego Małopolski	180	11	Kraków
25.	Forum Skarbników Samorządów Województwa Łódzkiego	102	4	Łódź
26.	Forum Skarbników	67	2	Lublin
27.	Warmińsko-Mazurskie Forum Skarbników	24	4	Olsztyn
28.	Forum Skarbników	20	2	Rzeszów
29.	Forum Skarbników Gmin i Powiatów Województwa Zachodniopomorskiego	20	2	Szczecin
30.	Lubuskie Forum Skarbników Samorządów Terytorialnych	83	0	Zielona Góra
FORA URZĘDNIKÓW EUROPEJSKICH				
31.	Forum Urzędników Europejskich	21	2	Białystok
32.	Forum Urzędników Europejskich Województwa Pomorskiego	34	6	Gdańsk
33.	Świętokrzyskie Forum Urzędników Europejskich	nie ma stałych członków	0	Kielce
34.	Forum Urzędników Europejskich	83	11	Kraków
35.	Forum Urzędników Europejskich Województwa Wielkopolskiego	42	5	Poznań
36.	Forum SOE	21	0	Rzeszów
37.	Lubuskie Forum Urzędników Europejskich	63	4	Zielona Góra
FORA POMOCY SPOŁECZNEJ				
38.	Forum Pomocy Społecznej	21	4	Białystok
39.	Pomorskie Forum Pomocy Społecznej	101	9	Gdańsk
40.	Regionalne Forum Kierowników Jednostek Pomocy Społecznej z siedzibą w Jeleniej Górze	28	3	Jelenia Góra
41.	Świętokrzyskie Forum Pomocy Społecznej	57	1	Kielce
42.	Małopolskie Forum Pomocy Społecznej	130	11	Kraków
43.	Warmińsko-Mazurskie Forum Pomocy Społecznej	27	4	Olsztyn
FORA OŚWIATY				
44.	Forum Oświaty Samorządowej Województwa Pomorskiego	50	10	Gdańsk
45.	Śląskie Forum Oświaty Samorządowej	50	7	Katowice
46.	Świętokrzyskie Forum Oświaty	19	1	Kielce
47.	Forum Oświaty Samorządowej	125	11	Kraków

FORA KULTURY				
48.	Świętokrzyskie Forum Kultury	52	0	Kielce
49.	Małopolskie Forum Kultury	54	11	Kraków
50.	Opolskie Forum Instytucji Kultury	8	8	Opole
FORUM GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ				
51.	Forum Gospodarki Przestrzennej Gmin	111	11	Kraków
FORA PRZEWODNICZĄCYCH RAD				
52.	Forum Przewodniczących Rad Gmin i Powiatów Pomorza	48	3	Gdańsk
53.	Śląskie Forum Przewodniczących Rad Gmin i Powiatów	33	5	Katowice
54.	Forum Przewodniczących Rad Gmin i Powiatów Małopolski	58	11	Kraków
55.	Forum Przewodniczących Rad Gmin i Powiatów Województwa Warmińsko-Mazurskiego	13	4	Olsztyn
56.	Forum Przewodniczących i Wiceprzewodniczących Rad Gmin i Powiatów Województwa Dolnośląskiego	23	3	Wrocław
57.	Lubuskie Forum Przewodniczących Samorządów Terytorialnych	38	5	Zielona Góra
FORUM EKOLOGICZNE				
58.	Forum Ekologiczne Samorządu Terytorialnego	72	11	Kraków
FORA KOORDYNATORÓW ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO				
59.	Świętokrzyskie Forum Koordynatorów Zarządzania Kryzysowego	27	0	Kielce
60.	Forum Koordynatorów Zarządzania Kryzysowego	78	11	Kraków
FORUM PRACOWNIKÓW ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ				
61.	Małopolskie Forum Prawników Administracji Publicznej	54	11	Kraków
FORA KOORDYNATORÓW I REALIZATORÓW GMINNYCH PROGRAMÓW PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII				
62.	Podlaskie Forum Przeciwdziałania Uzależnieniom	17	3	Białystok
63.	Forum Koordynatorów i Realizatorów Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii	21	2	Bydgoszcz
64.	Forum Koordynatorów i Realizatorów Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii (zawieszony)	34	3	Gdańsk
65.	Forum Koordynatorów i Realizatorów Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii	nie ma stałych członków	1	Jelenia Góra
66.	Śląskie Forum Profilaktyki Uzależnień	25	3	Katowice
67.	Świętokrzyskie Forum Koordynatorów i Realizatorów Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii	nie ma stałych członków	0	Kielce
68.	Warmińsko-mazurskie Forum Przeciwdziałania Uzależnieniom	14	4	Olsztyn
69.	Forum Koordynatorów i Realizatorów Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii	18	5	Poznań
70.	Lubuskie Forum Rozwiązywania Problemów Uzależnień	20	2	Zielona Góra
FORUM KOORDYNATORÓW PROJEKTÓW				
71.	Forum Koordynatorów Projektów	41	9	Gdańsk
FORA PRACOWNIKÓW URZĘDU STANU CYWILNEGO				
72.	Forum Pracowników Urzędów Stanu Cywilnego Województwa Pomorskiego	51	5	Gdańsk
73.	Forum Pracowników Urzędów Stanu Cywilnego	103	6	Kraków
FORUM ZDROWIA PUBLICZNEGO				
74.	Forum Zdrowia Publicznego	40	11	Kraków
FORUM SEKRETAREK I ASYSTENTEK				
75.	Forum Sekretarek	5	4	Gdańsk
FORA PRACOWNIKÓW KADR				
76.	Śląskie Forum Pracowników Kadr	16	4	Katowice
77.	Forum Pracowników Kadr Samorządowych Województwa Warmińsko-mazurskiego	14	3	Olsztyn
FORUM GOSPODARKI NIERUCHOMOŚCIAMI				
78.	Lubuskie Forum Gospodarki Nieruchomościami	20	3	Zielona Góra
INNE FORA				
79.	Forum miast narciarskich	nie ma stałych członków	1	Jelenia Góra
80.	Konwent Informatyków	52	1	Lublin
81.	Forum Koordynatorów i Księgowych Województwa Dolnośląskiego	10	8	Wrocław

* w tym dwa organizowane przez Ośrodek w Jeleniej Górze

Załącznik 5. Lista publikacji wydanych przez FRDL w roku 2009

- Bryczkowska-Kiraga Katarzyna, Wąsowska Jagoda (opr.), *Szkoła trenerów biznesu FRDL, Podręcznik trenera*, FRDL, Warszawa 2009.
- *Dwadzieścia lat Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej* (red. zespół FRDL), FRDL, Warszawa 2009.
- Monkiewicz Witold, Rzeźnik Grzegorz, Wojda Marzena, *Zarządzanie Cyklem Projektu – skuteczne aplikowanie i zarządzanie projektami europejskimi w małych organizacjach pozarządowych*, Warszawa 2009.
- Rzeźnik Grzegorz (red. naukowa), *Polityka regionalna na Mazowszu – materiały kongresowe*, PILD, Warszawa 2009.
- Grzywa Monika, Kwiatkowski Jacek, Łyżwa Anna, Sojka Agnieszka, *Samorządowe instytucje kultury – peryferie czy centra aktywności kulturalnej? Nowe formy uczestnictwa w kulturze na terenie gmin wiejskich i miejsko-wiejskich*, MISTiA, Kraków 2009.
- Odzimek Wojciech, Zieliński Przemysław (red.), *Szkoła przyciągania inwestycji dla wschodnioukraińskich jednostek administracji publicznej*, MISTiA, Kraków 2009.

W ramach projektu *Szkolenia ogólne i specjalistyczne dla kadr urzędów gmin wiejskich i miejsko-wiejskich* ukazało się siedem publikacji:

- Aduszkiewicz Adam, Poluga Joanna K., *Zarządzanie zasobami ludzkimi w administracji samorządowej*, Warszawa 2009.
- Bryl Agnieszka, *Kontrola wewnętrzna i audyt*, Warszawa 2009.
- Felski Maciej, Gudzbeler Piotr, Kamieńska Edyta, Pietnoczka Adrian, *Informatyzacja usług (e-urząd)*, Warszawa 2009.
- Habis Alina, *Zarządzanie projektami, w tym finansowanymi z UE*, Warszawa 2009.
- Komornicka Karolina, *Profesjonalna obsługa klienta*.
- Kozłowska Beata, *Ochrona danych osobowych i ich udostępnianie oraz dostęp do informacji publicznej*, Warszawa 2009.
- Kozłowska Beata, *KPA oraz archiwizacja, zarządzanie i obieg dokumentów*, Warszawa 2009.

Ośrodki regionalne w Białymstoku i Krakowie wydają następujące publikacje seryjne:

- *Dialog Gminny* – kwartalnik Podlaskiego Centrum w nakładzie 1600 egz.
- *MISTiA na Szlaku* – biuletyn wydawany w nakładzie 600 egz.

Załącznik 6. Lista projektów

Lp	Ośrodek	Nazwa projektu	Czas trwania	Budżet projektu	Przyznana dotacja	Linia budżetowa	Instytucja kontraktująca/zlecająca	Lider projektu	Kraj
1	Biuro FRDL	Cykli szkoleń z zakresu polityk horyzontalnych UE – polityki równych szans oraz polityki zwinnowazanego rozwoju	01.09 – 15.12.2009	362 059,10 PLN	362 059,10 PLN	Program Operacyjny Pomoc Techniczna (POPT), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	FRDL	Polska
2	Biuro FRDL	Mazowiecki Kongres Polityki Regionalnej - przemiany i perspektywy polityki rozwoju regionalnego na Mazowszu w warunkach polityki spójności Unii Europejskiej	01.06 – 30.11.2009	99 980,00 PLN	78 980,00 PLN	POPT 2007-2013	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	FRDL	FRDL
3	Biuro FRDL	Przejdź się Polska – program monitorowania realizacji zasady partycypacji społecznej w samorządach lokalnych	01.08.2009 – 30.09.2010	952 088,30 PLN	952 088,30 PLN	Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) Działanie 5.4.2	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	FRDL	Polska
4	Biuro FRDL	Szkola Trenerów i Doradców Biznesu Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej i Laboratorium Psychoedukacji	01.10.2009 – 30.10.2010	957 827,00 PLN	957 827,00 PLN	EFS POKL Poddz. 2.2.2	Państwowa Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	FRDL	Polska
5	Biuro FRDL	Technical Assistance for Civic Society Organizations, TACSO	17.08.2009- 17.08.2011	25 902 974 PLN	25 902 974 PLN	EuropeAid	Komisja Europejska	SIPU Int. (Swedish Institute for Public Administration), Czarnogóra, Macedonia, Kosowo, Sztokholm, Szwecja	Albania, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Czarnogóra, Macedonia, Kosowo, Sztokholm, Szwecja, Turcja
6	Biuro FRDL	„10 lat samorządu województwa – dokonania i perspektywy” współorganizacja konferencji i opracowanie materiałów pokonferencyjnych	30.09.2008 – 27.02.2009	10 000,00 PLN	10 000,00 PLN	Środki własne Samorządu Województwa Mazowieckiego	Zarząd Samorządu Województwa Mazowieckiego	FRDL	Polska - woj. mazowieckie
7	Biuro FRDL	Local government building: How to do it? A Book by prof. Jerzy Reguśki / Podręcznik prof. Jerzego Reguśkiego „Jak budować samorząd lokalny?”	01.06.2008 – 10.02.2009	59 605,00 PLN	49 164,00 PLN	CEE Program	Local Government and Public Service Reform Initiative, Open Society Institute (LGI/OSI)	FRDL	Europa Środkowo-Wschodnia (dystrybucja publikacji)
8	Biuro FRDL	Szkola Trenerów Biznesu FRDL	15.12.2008 – 31.08.2010	2 042 934,00 PLN	2 042 934,00 PLN	EFS POKL Dz.2.2.2.	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	FRDL	Polska
9	Biuro FRDL	Ewaluacja programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego	15.06 – 30.11.2009	148 039,68 PLN	148 039,68 PLN	Środki własne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Narodowe Centrum Kultury	FRDL	Polska

10	Biuro FRDL	Seminaria horyzontalne organizowane przez MRR dla pracowników instytucji będących w systemie NSRO na temat wdrażania funduszy europejskich w latach 2007-2013	01.07 – 30.11.2009	183 466,40 PLN	183 466,40 PLN	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	FRDL	Polska
11	Biuro FRDL	Budowa i upowszechnienie modelowego programu z zakresu społecznego nadzoru nad funkcjonowaniem jednostek samorządu terytorialnego. Monitoring legislacji w samorządzie	01.09.2009 – 31.10.2010	514 616,37 PLN	514 616,37 PLN	EFS POKL, Priorytet V Dz. 5.4	FRDL	Polska
12	Biuro FRDL	Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego w Siedlcach	11.05.2009 – 31.12.2010	1 050 000,00 PLN	1 050 000,00 PLN	EFS, POKL Pomoc Techniczna	FRDL	Polska - woj. mazowieckie
13	Biuro FRDL	Europejskie wyzwanie - Lokalne działanie. Program profesjonalizacji lokalnych organizacji pozarządowych na Mazowszu.	01.06 – 31.11.2009	32 750,00 PLN	26 200,00 PLN	Zadanie publiczne z zakresu: Rozwój sektora organizacji pozarządowych na Mazowszu	FRDL	Polska - woj. mazowieckie
14	Biuro FRDL	Euroinfolia Plus – Kontynuacja multimedialnego serwisu informacyjno-promocyjnego na temat funduszy europejskich w Polsce	1.10.2008 – 30.06.2009	612 802 PLN	300 000 PLN	Konkurs współfinansowany ze środków EFS w ramach POPT	FRDL	Polska
15	Biuro FRDL	Rozwój współpracy i fundusze europejskie narzędziem integracji europejskiej samorządów Ukrainy i Polski	01.05 – 31.12.2009	337 329,00 PLN	301 399,00 PLN	Pomoc Zagraniczna 2009	FRDL	Ukraina
16	Biuro FRDL	Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego w Ciechanowie	11.05.2009 - 31.10.2010	1 050 000,00 PLN	1 050 000,00 PLN	EFS, POKL Pomoc Techniczna	FRDL	Polska - woj. mazowieckie
17	Biuro FRDL	Szkolenia ogólne i specjalistyczne dla kadr urzędów gmin wiejskich i miejsko-wiejskich	01.11.2008 – 31.07.2010	6 685 614 PLN	6 334 614 PLN	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Departament Administracji Publicznej	FRDL	Polska
18	Białystok	Więcej umiemy – lepiej pomagamy. Program rozwoju kadr otoczenia osób wykluczonych społecznie	01.05.2008 - 31.03.2009	196 804,80 PLN	196 804,80 PLN	EFS POKL, Dz. 7.2.1	FRDL	Polska - woj. podlaskie
19	Białystok	Polsko-ukraińskie doświadczenia w budowaniu przejrzystości w samorządzie terytorialnym	01.08- 30.11.2009	83 680 PLN	78 040 PLN	Pomoc Zagraniczna 2009	WSAP Białystok	Polska - woj. podlaskie Ukraina, rejon odeski
20	Białystok	Podlaskie centrum informacji o aktywności zawodowej	01.10.2009 - 30.09.2010	1 027 075,40 PLN	1 027 075,40 PLN	EFS POKL, Priorytet VI, Dz. 6.1.1	FRDL	Polska - woj. podlaskie
21	Białystok	Nowe kwalifikacje receptą na lepsze życie	01.06.2009 - 31.07.2010	465 696,40 PLN	465 696,40 PLN	EFS POKL, Dz. 6.1	FRDL	Polska - woj. podlaskie
22	Białystok	Pomysł na biznes – wsparcie na starcie III edycja	01.11.2009 – 31.07.2011	1 761 522,36 PLN	1 761 522,36 PLN	EFS POKL, Dz. 6.2	FRDL	Polska - woj. podlaskie

23	Bydgoszcz	Gmina Lubiewo – inicjatorem projektów	01.10.2008 – 31.03.2009	41 825,90 PLN	41 825,90 PLN	EFS POKL, Priorytet VI, Dz. 6.3.	Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu	FRDL	Polska - woj. kujawsko- pomorskie
24	Bydgoszcz	Kujawsko-pomorska gmina wolna od narkotyków	01.04 – 15.11.2009	7 378,00 PLN	5 000, 00 PLN	Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień	Urząd Marszałkowski w Toruniu	FRDL	Polska, woj. kujawsko – pomorskie
25	Bydgoszcz	Szkoła aktywnych kobiet	01.02 – 31.07.2009	160 655,64 PLN	160 655,64	PLN EFS POKL, Poddz. 6.1.1	Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu	FRDL	Polska, woj. kujawsko – pomorskie
26	Bydgoszcz	Gmina Dąbrowa Chełmińska – inicjatorem projektów	01.01 – 30.06.2009	43 243,08 PLN	43 243,08 PLN	EFS, Dz. 6.3	Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu	FRDL	Polska, woj. kujawsko – pomorskie
27	Bydgoszcz	Inwestycje w kapitał ludzki – specjalistyczne kursy j. niemieckiego połączone z kursami informatycznymi dla pracowników i funkcjonariuszy Policji woj. kujawsko – pomorskiego	01.08.2009 – 31.12.2010	430 711,62 PLN	430 711,62	PLN EFS POKL, Priorytet VIII, Dz.	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko- Pomorskiego	FRDL	Polska, woj. kujawsko- pomorskie
28	Bydgoszcz	Własny biznes – postaw na siebie	01.01.2009 – 31.10.2010	1 048 447,96 PLN	1 048 447,96 PLN	EFS POKL, Dz. 6.2	Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu	FRDL	Polska, woj. kujawsko – pomorskie
29	Bydgoszcz	Zostań swoim szefem	01.01.2009 - 31.03.2011	14 314 685,61 PLN	14 314 685,61 PLN	EFS POKL, Dz. 6.2	Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Polska, woj. kujawsko – pomorskie
30	Gdańsk	Trzymajmy się razem – obsługa gdyńskiego Powiatowego Programu na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej	01.09.2008 – 31.05.2009	95 525,60 PLN	95 525,60 PLN	EFS POKL, Priorytet VII, Działanie 7.2	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego – Departament Europejskiego Funduszu Społecznego	FRDL	Polska - woj. pomorskie
31	Gdańsk	Trzymajmy się razem – obsługa sopockiego Powiatowego Programu na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej	01.09.2008 – 31.05.2009	100 000,00 PLN	100 000,00 PLN	EFS POKL, Priorytet VII, Dz. 7.2	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego – Departament Europejskiego Funduszu Społecznego	FRDL	Polska - woj. pomorskie
32	Gdańsk	Trzymajmy się razem – Forum	01.10.2008 – 30.09.2010	400 000,00 PLN	400 000,00 PLN	PO KL, Dz.7.2	Urząd Marszałkowski Woj. Pomorskiego	FRDL	Polska - woj. pomorskie

33	Gdańsk	Trzymajmy się razem – obsługa gdyńskiego Powiatowego Programu na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej (II edycja)	01.08.2009 - 30.09.2010	199 440,88 PLN	199 440,88 PLN	PO KL 7.2.1	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego	FRDL	Polska - woj. pomorskie
34	Jelenia Góra	Aktywna Gmina Jezów Sudecki	01.09.2008 – 28.02.2009	50 000,00 PLN	35 000,00 PLN	EFS POKL, Dz. 6.3	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy w Wałbrzychu	FRDL	Polska - woj. dolnośląskie
35	Jelenia Góra	Aktywna Gmina Mysłakowice	01.09.2008 – 28.02.2009	50 000,00 PLN	35 000,00 PLN	EFS POKL, Dz. 6.3	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy w Wałbrzychu	FRDL	Polska - woj. dolnośląskie
36	Jelenia Góra	Aktywna Gmina Podgórzyn	01.09.2008 – 28.02.2009	50 000,00 PLN	35 000,00 PLN	EFS POKL, Dz. 6.3	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy w Wałbrzychu	FRDL	Polska - woj. dolnośląskie
37	Jelenia Góra	Aktywna Gmina Stara Kamienica	01.09.2008 – 28.02.2009	50 000,00 PLN	35 000,00 PLN	EFS POKL, Dz. 6.3	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy w Wałbrzychu	FRDL	Polska - woj. dolnośląskie
38	Jelenia Góra	Polsko-Niemiecko-Ukraiński Kongres Samorządów Lokalnych „Bliżej siebie – bliżej Europy”	lipiec - grudzień 2009	147 823,13 PLN	147 823,13 PLN		Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego	FRDL	Polska, Niemcy, Ukraina
39	Jelenia Góra	Teraz kobiety	01.07.2009 – 31.12.2010	512 945,74 PLN	512 945,74 PLN	EFS POKL, Dz. 7.2.1	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy w Wałbrzychu	FRDL	Polska - woj. dolnośląskie
40	Jelenia Góra, Szczecin	Polsko-Niemiecka Letnia Akademia Samorządu Terytorialnego	15.06 – 30.10.2009	66 971,03 PLN	49 980 PLN		Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej	FRDL	Polska - obszar euroregionów: Pomerania, Pro Europa Vlodrina, Sprewa-Nysa-Bóbr, Nysa-Nisa-Neisse

41	Jelenia Góra, Wrocław	Edukacja dla sportu – szkolenia językowe i interpersonalne dla pracowników organizacji sportowych i osób aktywnie uczestniczących w życiu sportowym	01.07.2009 - 31.05.2011	4 776 700,25 PLN	4 776 700,25 PLN	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy we Wrocławiu	Dolnośląska Federacja Sportu we Wrocławiu	Polska - woj. dolnośląskie
42	Katowice	Wsparcie systemu kompleksowych usług informacyjnych dla przedsiębiorców i osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą poprzez finansowanie sieci Punktów Konsultacyjnych (PK) / Punkt Konsultacyjny Zabrze	1.09.2008 - 30.06.2011	662 600,00 PLN	662 600,00 PLN	EFSP OKL, Dz. 2.2.1	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	Polska - woj. śląskie
43	Katowice	Certyfikat? Tak jest! Certyfikowane kompetencje szansa na karierę zawodową	01.05.2009 - 30.09.2010	917 829,30 PLN	917 829,30 PLN	EFSP OKL, Dz. 8.1.1	Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach	Polska - woj. śląskie
44	Katowice	Młodzieżowa Akademia Samorządowa	01.11.2009 - 30.06.2010	174 912 PLN	151 480 PLN I	Komponent „Demokracja i społeczeństwo obywatelskie”, Obszar B „Podniesienie stanu wiedzy na temat społeczeństwa obywatelskiego i procesów demokratycznych”	Fundusz Współpracy (Operator)	Polska - woj. śląskie
45	Kielce	Nam nie jest tysoł – Tysogórska Akademia Kobiet	01.11.2008 – 31.10.2010	1 954 169,24 PLN	1 954 169,24 PLN	EFSP OKL, Dz. 7.2.1	Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego - Biuro Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki	Polska - woj. świętokrzyskie
46	Kielce	Moja firma w mojej gminie	30.01 – 30.06.2009; 01.09 – 31.12.2009”	19 500 PLN	19 500 PLN		Fundacja na Rzecz Wspierania Edukacji i Rozwoju Samorządności wśród Młodzieży Viribus Unitis w Katowicach	Polska - woj. świętokrzyskie
47	Kielce	Informacja europejska w regionach	2009.01.02 – 31.12.2009	111 600,00 PLN	93 000,00 PLN	Urząd Komitetu Integracji Europejskiej	FRDL	Polska - woj. świętokrzyskie
48	Kraków	Rozwój kompetencji kadr integracji społecznej	1.07.2008- 28.02.2009	49 995,20 PLN	49 995,20 PLN	EFSP OKL, Dz. 7.3	Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie	Polska - woj. małopolskie
49	Kraków	Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego	01.12.2008 – 31.12.2010	1 380 646,72 PLN	1 380 646,72 PLN	EFSP OKL, Priorytet 10 Pomoc Techniczna	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego	Polska - woj. małopolskie
50	Kraków	Wsparcie systemu kompleksowych usług informacyjnych dla przedsiębiorców i osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą poprzez finansowanie sieci Punktów Konsultacyjnych (PK -Tarnów)	1.09.2008 – 30.06.2011	548 700 PLN	548 700 PLN	EFSP OKL, Podtz. 2.2.1	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	Polska - woj. małopolskie

51	Kraków	Zostan Matopolskim Przedsiębiorcą	01.11.2008- 28.02.2011	18 524 225,50 PLN	18 524 225,50 PLN	18 524 225,50 PLN	EFS POKL, Dz. 6.2.	Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie	Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego	Polska - woj. małopolskie
52	Kraków	Daphne III – Wsparcie dla NGO zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy	lipiec - grudzień 2009	1 200 000 PLN			Program DAPHNE III	Komisja Europejska Dyrekcja Generalna ds. Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości,	Association Interregional de Guidance et de Sante a.s.b.l. Voitem (Be)	Austria, Belgia, Bułgaria, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Polska, Słowenia, Wielka Brytania, Włochy
53	Kraków	Ośrodek doradczo – szkoleniowy dla NGO realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej	02.02 - 31.12.2009	10 220,00 PLN	8 200,00 PLN		Otwarty konkurs ofert dla organizacji pozarządowych oraz osób prawnych i jednostek organizacyjnych i związków wyznaniowych na dofinansowanie realizacji projektów z zakresu pomocy społecznej w 2009 roku.	Wojewoda Małopolski	FRDL	Polska - woj. małopolskie
54	Kraków	Małopolski Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych w Krakowie	11.03 – 11.12.2009	66 819,69 PLN	60 000,00 PLN			Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego	FRDL	Polska - woj. małopolskie
55	Kraków	Trening Zastępowania Agresji – sposobem na integrację społeczną	01.01 - 30.06.2009	49 340 PLN	49 340 PLN		EFS POKL, Poddz. 7.3	Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie	FRDL	Polska - woj. małopolskie
56	Kraków	Akademia Menadżera Projektu	06.05- 21.06.2009	686 300,00 PLN	686 300,00 PLN		Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) 2.1.	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego	Urząd Mar- szałkowski Wojewódz- twa Mało- polskiego	Polska - woj. małopolskie
57	Kraków	Załączanie rozwojem agroturystyki w regionie – Karpaty Ukrainie i Stolica Ługańska	01.05.2009 – 31.12.2009	391 330,00 PLN	345 279,00 PLN		Pomoc Zagraniczna 2009	Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP	FRDL	Ukraina
58	Kraków	Przemoc domowa – procedury postępowania	01.09- 30.11.2009	11 250 PLN	9700 PLN		Konkurs ofert na realizację zadań publicznych Woj. Małopolskiego w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom w 2009 r.	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego	FRDL	Polska - woj. małopolskie
59	Kraków	Aktywny senior znawcą kultury i dziedzictwa Małopolski	01.05 - 30.11.2009	6 650 PLN	5 000 PLN		Środki publiczne w ramach konkursu „Mecnat małopolski” Woj. Małopolskiego	Województwo Małopolskie	FRDL	Polska - woj. małopolskie

60	Kraków	Małopolski Rynek Pracy II – diagnoza na podstawie trzech powiatów	01.01.2009 - 31.12.2010	399 380 PLN	399 380 PLN	EFŚ POKL, Dz. 6.1.1	Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie	FRDL	Polska - woj. małopolskie
61	Kraków	"CarEh – Emotionally Intelligent Care in Health and Social Assistance / Inteligencja emocjonalna w sektorze opieki zdrowotnej i pomocy społecznej"	01.10.2009 - 30.09.2011	1 441 038,07 PLN	432 313,53 PLN	LIFELONG LEARNING PROGRAMME Program Leonardo da Vinci w Hiszpanii - Transfer Innowacji	Narodowa Agencja Programu Leonardo da Vinci w Hiszpanii	Asociación Balear de Escelerosis Multiple (Palma de Mallorca, Hiszpania)	Hiszpania, Włochy, Wielka Brytania, Dania, Czechy, Bułgaria, Polska
62	Kraków, Lublin, Gdańsk	Samorządowe instytucje kultury. Peryferia czy centra aktywności kulturalnej. Nowe formy uczestnictwa w kulturze na terenie gmin wiejskich i miejsko-wiejskich.	01.03 - 31.12.2009	88 800 PLN	75 000 PLN	Program MKiDN: Obserwatorium Kultury 2009	Narodowe Centrum Kultury	FRDL	Polska - woj. małopolskie
63	Lublin	Teraz MY! Młodzież wchodzi na rynek pracy	02.06.2008 - 30.10.2009	1 013 608,00 PLN	1 013 608,00 PLN	EFŚ POKL, Priorytet VI, Dz. 6.1	Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie	FRDL	Polska - woj. lubelskie
64	Lublin	Energoefektywność - lokalne partnerskie inicjatywy	20.01 - 20.12.2009	67 840,00 PLN	42 400,00 PLN	Partnerstwo Inicjatyw Społecznych: Niemcy-Polska/Ukraina/Białoruś/Obwód Kaliningradzki	Fundacja im. Stefana Batorego	Europejski Dialog (Lwów, Ukraina)	Ukraina
65	Lublin	Najlepsze polskie praktyki współpracy międzysektorowej siłą napędową lokalnego rozwoju dla Gruzji	01.07 - 31.12.2009	117 370,00 PLN	88 320,00 PLN	Pomoc Zagraniczna 2009	Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP	Urząd Miasta Kraśnik	Gruzja
66	Lublin	Nowe ścieżki ekonomii społecznej	01.02.2009 - 28.02.2010	654 704,00 PLN	654 704,00 PLN	EFŚ POKL, Priorytet VII, Poddz. 7.2.2	Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie	FRDL	Polska - woj. lubelskie
67	Lublin	Profesjonalizm na starcie	01.04.2009 - 28.02.2010	864 148,72 PLN	864 148,72 PLN	EFŚ POKL, Poddz. 6.1.1	Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie	FRDL	Polska - woj. lubelskie
68	Lublin	Partnerstwa na rzecz ekonomii społecznej	01.02.2009 - 28.02.2010	656 265,80 PLN	656 265,80 PLN	EFŚ POKL, Poddz. 7.2.2.	Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie	FRDL	Polska - woj. lubelskie
69	Lublin	Lepsze jutro	01.10.2009 - 31.08.2010	570 691,75 PLN	570 691,75 PLN	EFŚ POKL, Priorytet VII, Dz. 7.2	Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie	FRDL	Polska - woj. lubelskie
70	Lublin	Manager kultury	01.11.2009 - 31.01.2011	520 570,80 PLN	520 570,80 PLN	POKL, Poddz. 8.1.1	Urząd Marszałkowski Woj. Lubelskiego	FRDL	Polska - woj. lubelskie
71	Lublin	Centrum Współpracy Polsko-Ukraińskiej w Kraśniku	01.02.2009 - 31.01.2011	3 022 265 PLN	2 568 925 PLN	Priorytet 2.9 „Polityka regionalna i działania Norweski Mechanizm transgraniczne”	Mechanizm Finansowy EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy na lata 2009-2010	Urząd Miasta Kraśnik	Ukraina
72	Łódź	Lepsze jutro	1.09.2008 - 30.04.2009	129 950,70 PLN	129 950,70 PLN	EFŚ POKL, Priorytet VII, Dz. 7.2.1	Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi	FRDL	Polska - woj. łódzkie

73	Łódź	Gdzie chłop nie może tam sołtyśa pośle	01.10.2008 - 31.03.2009	39 494,20 PLN	39 494,20 PLN	EFS POKL, Dz. 6.3	Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi	FRDL	Polska - woj. łódzkie
74	Łódź	Kulturo! Przerwij milczenie	01.09.2008 - 28.02.2009	35 040,00 PLN	30 000,00 PLN		Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	FRDL	Polska - woj. łódzkie
75	Łódź	Romska Droga	01.08.2009 - 31.05.2011	747 245,00 PLN	747 245,00 PLN	EFS POKL, Dz.1.3	Władza Wdrażająca Programy Europejskie	Centrum Doradztwa i Edukacji dla Romów w Polsce z siedzibą w Pabianicach	Polska - woj. łódzkie
76	Olszyn	Sołtys – animator zawodowy	1.09.2008 – 28.02.2009	40 257,00 PLN	40 257,00 PLN	EFS POKL, Dz. 6.3	Wojewódzki Urząd Pracy w Olszynie	FRDL	Polska - woj. warmińsko- mazurskie
77	Olszyn	Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego w Olszynie	01.11.2008 - 31.12.2010	1 104 911,16 PLN	1 104 911,16 PLN	konkurs na wybór instytucji prowadzących Regionalne Ośrodki Europejskiego Funduszu Społecznego w Elblągu/Olszynie/Eku	Samorząd Województwa Warmińsko- Mazurskiego	FRDL	Polska - woj. warmińsko- mazurskie
78	Olszyn	Komercjalizacja wyników badań oraz kreowanie postaw przedsiębiorczych przez UWM w Olszynie poprzez staże, szkolenia i działania uswiadajające z zakresu przedsiębiorczości akademickiej	01.09.2008- 31.08.2011	2 984 882,00 PLN	2 984 882,00 PLN	EFS POKL, Poddz. 8.2.1	Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko- Mazurskiego	Uniwersytet Warmińsko- Mazurski w Olszynie	Polska - woj. warmińsko- mazurskie
79	Olszyn	Akademia Lokalnych Liderów Grodziczna i Rybna	1.03.2009 – 31.08.2009	44 827,76 PLN	44 827,76 PLN	EFS POKL, Dz. 6.3	Wojewódzki Urząd Pracy w Olszynie	FRDL	Polska - woj. warmińsko- mazurskie
80	Olszyn	Lokalni animatorzy aktywizacji zawodowej w gminie Janowo	01.02.2009 – 31.07.2009	42 601,56 PLN	42 601,56 PLN	EFS POKL, Dz. 6.3	Wojewódzki Urząd Pracy w Olszynie	FRDL	Polska - woj. warmińsko- mazurskie
81	Olszyn	Ewaluacja Klubów Integracji Społecznej w województwie warmińsko-mazurskim	01.04.2009 - 28.02.2010	349 359 PLN	349 359 PLN	EFS POKL, Dz. 7.2.1	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olszynie	FRDL	Polska - woj. warmińsko- mazurskie
82	Olszyn	Wsparcie rozwoju polityki społecznej w gminie Nidzica	01.05.2009 - 31.03.2010	198 690,00 PLN	198 690,00 PLN	POKL 7.2.1	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko- Mazurskiego w Olszynie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Nidzicy	Gmina Nidzica/ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy	Polska - woj. warmińsko- mazurskie
83	Olszyn	Modele polityki społecznej na Warmii i Mazurach – badania	01.08.2009- 31.07.2011	531 903,00 PLN	531 903,00 PLN	EFS, PO KL 7.2.2	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	FRDL	Polska, woj. warmińsko- mazurskie

84	Olszyn	Praca zamiast zasiłku – Partnerstwo na rzecz rozwoju ekonomii społecznej na Warmii i Mazurach.	01.09.2009 – 31.07.2011	2 030 350,39 PLN	2 030 350,39 PLN	EFŚ POKL, Dz. 7.2.2	Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Gmina Olszyn / Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olszynie	Polska, woj. warmińsko-mazurskie
85	Olszyn	wSPINaj się - Portal Innowacyjnych	01.07.2009 – 30.06.2011	856 394,49 PLN	856 394,49 PLN	EFŚ POKL, Działanie 8.2.1	Urząd Marszałkowski Woj. Warmińsko-Mazurskiego	FRDL	Polska, woj. warmińsko-mazurskie
86	Opole	Opolska Akademia Komunikacji w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego	1.12.2008 – 30.06.2010	1 277 930 PLN	1 277 930 PLN	EFŚ POKL, Dz. 8.1 Priorytet VIII, Dz. 8.1	Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu	FRDL	Polska - woj. opolskie
87	Opole	Program Ekozespołów w moim przedszkolu i w mojej szkole	01.01 - 30.06.2009	20 360 PLN	10 360 PLN		Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu	FRDL	Polska - woj. opolskie
88	Opole	Wiedza – moja przyszłość	01.11.2009 - 31.07.2010	225 250 PLN	225 250 PLN	EFŚ POKL, Priorytet IX, Dz. 9.1	Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu	FRDL	Polska - woj. opolskie
89	Poznań	Phiewy z inicjatywą	01.11.2008 - 31.05.2009	49 910,04 PLN	49 910,04 PLN	EFŚ PO KL Dz. 6.3	Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu	FRDL	Polska - woj. wielkopolskie
90	Poznań	Ośrodek Wczesnej Interwencji przy Przedszkolu nr 116 „Kolorowe Nutki”	01.09.2008 - 30.09.2009	252 734,66 PLN	252 734,66 PLN	EFŚ POKL Dz. IX, Poddz. 9.1.1	Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu	FRDL	Polska - woj. wielkopolskie
91	Poznań	E-lemiarz komputerowy – szkolenia informatyczne dla osób pracujących powyżej 40 roku życia	02.05.2008 - 31.05.2009	280 706,92 PLN	280 706,92 PLN	EFŚ POKL, Dz. 8.1.1	Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu	FRDL	Polska - woj. wielkopolskie
92	Poznań	E-dukacja po czterdziestce – szkolenia komputerowe dla mieszkańców gminy Dopiewo	01.11.2008 - 31.05.2009	49 975,33 PLN	49 975,33 PLN	EFŚ POKL, Dz. 6.3	Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu	FRDL	Polska - woj. wielkopolskie
93	Poznań	ABC komputera – szkolenia informatyczne dla osób po 40 roku życia	01.11.2008 - 31.05.2009	49 215, 58 PLN	49 215, 58 PLN	EFŚ POKL, Dz. 6.3	Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu	FRDL	Polska - woj. wielkopolskie
94	Poznań	Angielski po 40-ście – rozwój umiejętności językowych wśród mieszkańców gminy Dopiewo	01.02 - 31.08.2009	49 935,36 PLN	49 935,36 PLN	EFŚ POKL, Dz. 6.3	Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu	FRDL	Polska - woj. wielkopolskie
95	Poznań	ABC komputera - szkolenia informatyczne dla mieszkańców gminy Szamotuły.	02.11.2009 - 30.04.2010	47 719,09 PLN	47 719,09 PLN	EFŚ POKL, Dz. 9.5	Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu	FRDL	Polska - woj. wielkopolski
96	Poznań	Akademia Aktywnych Seniorów w Skokach	02.11.2009 - 30.04.2010	49 978,81 PLN	49 978,81 PLN	EFŚ POKL, Dz. 9.5	Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu	FRDL	Polska - woj. wielkopolskie
97	Poznań	Era komputera – szkolenia informatyczne dla mieszkańców gminy Kusin	02.11.2009 - 30.04.2010	44 825,55 PLN	44 825,55 PLN	EFŚ POKL, Dz. 9.5	Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu	FRDL	Polska - woj. wielkopolskie

110	Wrocław	Eurobiznes 2012	01.10.2009 – 30.09.2011	2 150 266,00 PLN	2 150 266,00 PLN	2 150 266,00 PLN	EFS POKL, Priorytet VI, Dz. 6.2	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy	FRDL	Polska - woj. dolnośląskie
111	Wrocław	Kapitałny biznes!	01.10.2009 – 30.09.2011	2 056 230,00 PLN	2 056 230,00 PLN	2 056 230,00 PLN	EFS POKL, Priorytet VI, Dz. 6.2	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy	FRDL	Polska - woj. dolnośląskie
112	Zielona Góra	Lubuska Szkoła Równych Szans	01.08.2008 - 30.09.2009	6 409 057,86 PLN	6 409 057,86 PLN	6 409 057,86 PLN	EFS POKL, Dz. 9.1	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego	FRDL	Polska - woj. lubuskie
113	Zielona Góra	Gmina Skąpe inicjatorem projektów	1.10.2008 - 30.04.2009	34 357,00 PLN	34 357,00 PLN	34 357,00 PLN	EFS POKL, Dz. 6.3	Zarząd Województwa Lubuskiego	FRDL	Polska - woj. lubuskie
114	Zielona Góra	Lubuska Akademia Sportu	01.08.2008 – 31.07.2009	490 493,66 PLN	490 493,66 PLN	490 493,66 PLN	EFS POKL, Priorytet VIII, Dz. 8.1	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego	FRDL	Polska - woj. lubuskie
115	Zielona Góra	Powitaj słońce – zajęcia teoretyczne i praktyczne skierowane dla młodzieży, która nie potrafi odnaleźć się w społeczeństwie i jest tym samym narażona na problem uzależnienia	19.10 - 14.12.2009	11 824,44 PLN	9 000 PLN	9 000 PLN	Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, organ zlecający: Zarząd Województwa Lubuskiego	FRDL	Polska - woj. lubuskie
116	Zielona Góra	Mediacje rodzinne jako sposób wspierania rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej - cykl warsztatów dla osób zaangażowanych w pomoc rodzinie	01.09 - 20.11. 2009	12 779,63 PLN	10 000,00 PLN	10 000,00 PLN	Zadania publiczne	Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego	FRDL	Polska - woj. lubuskie
117	Zielona Góra	Lubuska Szkoła Równych Szans – II edycja	01.10.2009 – 30.09.2010	2 117 155,71 PLN	2 117 155,71 PLN	2 117 155,71 PLN	EFS POKL, Dz.9.1.2	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego	FRDL	Polska - woj. lubuskie
118	Zielona Góra	Gminne forum edukacji finansowej w gminie Iłowa	01.11.2009 – 31.05.2010	49 946 PLN	49 946 PLN	49 946 PLN	EFS POKL, Dz. 9.5	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego	FRDL	Polska - woj. lubuskie
119	Zielona Góra	Gminne forum edukacji finansowej w gminie Żagań	01.11.2009 – 31.05.2010	49 946 PLN	49 946 PLN	49 946 PLN	EFS POKL, Dz. 9.5	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego	FRDL	Polska - woj. lubuskie
120	Zielona Góra	Lubuska Akademia Sportu – edycja II	01.09.2009 – 30.11.2010	833 231,40 PLN	833 231,40 PLN	833 231,40 PLN	EFS POKL, Priorytet VIII, Dz. 8.1	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego	FRDL	Polska - woj. lubuskie
121	Zielona Góra	Gminne forum edukacji finansowej w gminie Nowogród Bobrzański	01.12.2009 – 30.06.2010	49 936 PLN	49 936 PLN	49 936 PLN	EFS POKL, Dz. 9.5 U	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego	FRDL	Polska - woj. lubuskie

Summary

The Foundation in Support of Local Democracy celebrated its twenty-year anniversary in 2009. It was one of the first NGO organisations created during the time of Polish structural changes, in 1989. The founding act was signed on the 18th September 1989, in Andrzej Stelmachowski's office (then Marshal of the Senate) by a group of parliamentarians: Andrzej Celiński, Walerian Pańko, Aleksander Paszyński, Jerzy Regulski and Jerzy Stępień. The Foundation was created as a social partner to both parliament and government in the reconstruction and development of self-governance and local democracy in Poland.

Throughout its twenty-year activity, the FSLD has become a prominent institution with vast experience and output and is permanently associated with the Polish NGO environment. A network of seventeen Regional Advisory and Education Centres are active throughout the whole country. The twenty-year anniversary converged with the surpassing of a million participants of Foundation trainings on 4th June 2009.

The Foundation's twentieth anniversary was celebrated together with the general Polish festivities of 2009, which marked the twenty-year anniversary of the rebirth of democracy in Poland and the Senate's legislative initiative (concerning the restitution of self-governing communes). As the Foundation closely cooperated with the Senate of the Republic of Poland, all the anniversary events organised by the Foundation were held under the auspices of the Marshal of the Senate Bogdan Borusewicz.

The Foundation's anniversary festivities commenced in November 2008 and lasted until November 2009. Throughout the whole year, all of the Foundation's Regional Training Centers and four Colleges of Public Administration participated in various events, all of which were joined under the same motto: Changes and prospects of self-governance and local democracy in Poland. They showed the Foundation's output in the context of structural changes, which were a consequence of territorial self-government reforms. One of the more significant events was the debate prepared in cooperation with the Chancellery of the Senate of the Republic of Poland, which concerned the restitution of commune self-governments. Another was the grand anniversary Gala, which was attended by 300 guests, including the representative of the President of the Republic of Poland minister Paweł Wypych, Vice-marshal of the Senate Marek Ziółkowski, the Minister of Science and Higher Education Barbara Kudrycka, the Minister of National Education Katarzyna Hall, who was officially representing the Prime Minister of the Republic of Poland, government representatives, representatives of: self-governments and self-government societies, offices, non-governmental organisations and the Foundation's authorities and its employees from all over Poland. Congratulatory letters were sent by: the President of Poland Lech Kaczyński, Prime Minister Donald Tusk and Senate Marshal Bronisław Komorowski. Thirty-five of the Foundation's employees and associates, as well as its authorities, were granted the highest state distinction in commemoration of their service to the country and self-governance.

The twentieth anniversary also led FSLD's Founders Board to create a special distinction – The Foundation in Support of Local Democracy Laurel - awarded to various persons and institutions, which distinguished themselves in developing the Foundation's ideas and ethos. The Laurels were awarded during the Gala.

The year 2009 marked the first year of the Foundation's activity in accordance with the new strategy directives for the years 2009-2013. They were divided into three main operation programmes:

- Creating bonds in local communities
- Good governance: professional and effective public administration
- FSLD as the expert of self-governance and local democracy

The Foundation carried out the following: training, advisory and consulting activities. It also implemented projects, initiated and organised trade fora, held conferences, seminars, competitions, and conducted research and publishing activities.

Training was a hallmark of the Foundation's early activity: it was part of the basic programme, a form of forum activity, a constant element of implemented projects and commissions. In 2009 the Foundation's network of Regional Centres organized 3710 training events (training, workshops, seminars, conferences and fora meetings), in which 74 556 people participated (123 419 training person-day).

Advisory and consulting services are a second major form of the Foundation's activities, strictly connected to the training activity. Through its training offer and other initiatives (e.g. competitions) the FSLD stimulates the continual improvement of the qualifications and knowledge of its local authorities and public administration representatives, civic circles and entrepreneurs. It also offers them technical support in both planning and strategic decision-making. In 2009, the Foundation's specialists drew up more than 50 documents. Advisory services focused on various areas and often played an important part in training projects. There were four Regional Centres of the European Social Fund (ESF RC) operating on behalf of the FSLD (in Cracow, Olsztyn, Siedlce and Ciechanów) and helping to apply for the ESF grants. Consulting Points of the National Services Network of the Polish Agency for Enterprise Development operated alongside the Katowice and Cracow centres, supporting the development of Small and Medium-Size Enterprises sector.

The FSLD implemented 121 projects in 2009 in all of its activity areas (attachment no. 6 includes a List of implemented projects). As with previous years, the implemented projects were mainly training-advisory and informational, concerned re-granting and research. An important directive of FSLD's activity is to support the development of local society and its ability to decide about their own local affairs. A particular success of the year 2009 was FSLD's partnership with 7 organisations and institutions that implemented a four-year system project, which was part of the 'Human Resources Development' Operational Programme: **Let's decide together. The reinforcement of citizen participation in creating and implementing public politics and undertaking public decisions.**

The FSLD obtained the finances for implementing its projects through open tenders and competitions. It realized projects on commission. From the time of Poland's accession to the European Union, the majority of the projects were financed from European funds. The Foundation received state and NGO grants as well.

All over the country, the Foundation organises conferences, debates and seminars, which are often executed as part of the projects. In 2009 48 such events took place, with the participation of 5496 people (attachment 3).

Since the mid '90s, the Foundation implemented projects supporting the decentralization process in countries undergoing political transformations. It shared with them the Polish experience of creating self-governance and high-lighted the functioning of territorial self-government, civil activity and socio-economic development on a local and regional scale. It also paved the way in enabling them to function in the European Union structures. In 2009 the projects were implemented chiefly in Ukraine and Georgia, but also in Belarus and Balkan countries. The Foundation is a member of the 'Zagranica Group', an association of Polish Non-Governmental Organisations, which realize help projects for the benefit of foreign countries.

The FSLD strived to widely popularize its activity on an all-Poland, regional and local level. Thanks to a cooperation agreement with the Self-government and Administration Newspaper ("Gazeta Samorządu i Administracji"), FSLD has its own permanent information page in this bi-weekly paper. Frequent contacts and collaboration with the media played a very important role through press releases, films and radio material. The Foundation maintained a close cooperation with the Polish Press Agency Local Government Service, the NGO organisations portal (www.ngo.pl), TVP3, as well as other media. Most of the events organised by the Foundation were held under the auspices of the media.

At the end of 2009 the Foundation's team constituted 259 full-time employees. Also crucial are the many office volunteers and interns.

The Foundation belongs to the National Forum of Non-Governmental Organizations (OFOP), of which it is a co-creator. One of FSLD's representatives was a member of the Public Benefit Works Council by the Minister of Labour and Social Policy. FSLD is also the founding-member of the Polish Chamber of Training Companies. It also belongs to, among others, the European Network of Training Organisations for Local and Regional Authorities of Europe (ENTO). The Foundation's representative has been active in the authorities of this organisation for the past few terms.

The institutional development of the Foundation has also seen the creation of an electronic accountancy system for the whole network, which will improve its coordination.

Biuro Krajowe FRDL

01-552 Warszawa, Plac Inwalidów 10
tel.: (+48) 22 322 84 00
fax: (+48) 22 322 84 10
biuro@frdl.org.pl

Ośrodki Regionalne FRDL**BIAŁYSTOK****FRDL - Podlaskie Centrum**

dyr. Małgorzata Anna Szewczyk
15-555 Białystok, ul. Dojlidy Fabryczne 26
tel.: (+48) 85 732 17 88, (+48) 85 732 09 09
fax: (+48) 85 732 94 84
frdl-pc@frdl.bialystok.pl

BYDGOSZCZ**FRDL - Pomorsko-Kujawskie Centrum
Demokracji Lokalnej w Bydgoszczy**

dyr. Iwona Raszeja-Ossowska
85-005 Bydgoszcz, ul. Gdańska 5
tel./fax: (+48) 52 321 18 90, (+48) 52 321 18 92
pkcdl@bydgoszcz.frdl.pl

GDAŃSK**FRDL - Ośrodek Regionalny w Gdańsku**

dyr. Katarzyna Strzała-Osuch
ul. Gdyńskich Kosynierów 11, 80-866 Gdańsk
tel.: (+48) 58 550 37 00
fax: (+48) 58 550 32 39
pcst@gdansk.frdl.pl

JELEŃ GÓRA**FRDL - Centrum Samorządu Lokalnego w Jeleniej Górze**

dyr. Miłostawa Jarosz
Pl. Piastowski 27, 58-560 Jelenia Góra
tel.: (+48) 75 75 59 087, (+48) 75 57 040
tel./fax: (+48) 75 75 59 086
csl@csl.jgora.pl

KATOWICE**FRDL - Ośrodek Kształcenia Samorządu Terytorialnego
im. Waleriana Pańki**

dyr. Ewa Pytasz
ul. Mariacka 1, 40-014 Katowice
tel./fax: (+48) 32 253 84 09, (+48) 32 206 98 43,
(+48) 32 259 86 73
biuro@frdl.katowice.pl

KIELCE**FRDL - Świętokrzyskie Centrum w Kielcach**

dyr. Agnieszka Migoń
ul. Bodzentyńska 44 a, 25-308 Kielce
tel.: (+48) 41 344 66 30, (+48) 41 343 00 38
tel./fax: (+48) 41 34 47 762
centrum@frdl.kielce.pl

KRAKÓW**FRDL - Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego
i Administracji**

dyr. Krzysztof Lipski
ul. Szlak 73a, 31-153 Kraków
tel./fax: (+48) 12 633 51 54, (+48) 12 634 16 70,
(+48) 12 633 98 00
mistia@mistia.org.pl

Ośrodek w Tarnowie**Filia MISTIA**

ul. Sikorskiego 5, p. 4, 33-100 Tarnów
tel./fax: (+48) 14 621 22 16
tarnow@mistia.org.pl

LUBLIN**FRDL - Regionalny Ośrodek w Lublinie**

dyr. Tomasz Małecki
ul. 1-go Maja 13, 20-410 Lublin
tel.: (+48) 81 532 64 40, (+48) 81 532 64 70
fax: (+48) 81 534 84 65
info@lublin.frdl.pl

ŁÓDŹ**FRDL - Regionalne Centrum w Łodzi**

dyr. Mariola Sobolewska-Pieniążek
ul. Rewolucji 1905 r. 9, 90-273 Łódź
tel.: (+48) 42 632 63 19
fax: (+48) 42 632 34 81
biuro@lodz.frdl.pl

OLSZTYN**FRDL - Ośrodek Samorządu Lokalnego w Olsztynie**

dyr. Maciej Felski
ul. Pieniężnego 10, 10-006 Olsztyn
tel.: (+48) 89 527 24 26, (+48) 89 521-88-55
fax: (+48) 89 521 88 54
biuro@frdl.olsztyn.pl

OPOLE**FRDL - Opolskie Centrum Demokracji Lokalnej**

dyr. Magdalena Obrocka
ul. Krakowska 51, 45-018 Opole
tel./fax: (+48) 77 454 48 29, (+48) 77 453 68 25
biuro@opole.frdl.pl

POZNAŃ**FRDL - Ośrodek Regionalny w Poznaniu**

dyr. Paweł Mordal
ul. Szyperska 3/1, 61-754 Poznań
tel.: (+48) 61 853 34 33
tel./fax: (+48) 61 855 33 07
biuro@poznan.frdl.pl

RZESZÓW**Podkarpacki Ośrodek Samorządu Terytorialnego
Filia MISTiA**

kierownik Ośrodka: Elżbieta Markocka
ul. Józefa Piłsudskiego 31, 35-074 Rzeszów
tel./fax: (+48) 17 850 74 20
tel. kom. +48 603 805 581
post@mistia.org.pl

SZCZECIN**FRDL - Centrum Szkoleniowe w Szczecinie**

dyr. Dominik Górski
ul. M. Skłodowskiej-Curie 4, 71-332 Szczecin
tel.: (+48) 91 486 15 69, (+48) 91 486 15 74,
(+48) 91 486 26 73
fax: (+48) 91 487 85 22
sczfrdl@wsap.szczecin.pl

WARSZAWA**FRDL - Centrum Mazowsze**

Pl. Inwalidów 10, 01-552 Warszawa
tel.: (+48) 22 322 84 33, (+48) 22 322 84 08
fax: (+48) 22 322 84 10
szkolenia@frdl.org.pl

Filia Biura FRDL w Ciechanowie

ul. 17 stycznia 7 (p. IV, pok.423), 06-400 Ciechanów
tel./fax: (+48) 23 672 87 48

Filia Biura FRDL w Siedlcach

ul. Sokołowska 161A, 08-110 Siedlce
tel./fax: (+48) 25 631 96 21

WROCŁAW**FRDL - Centrum Dolnośląskie**

dyr. Tomasz Wysoczański
ul. Mennicza 1, 50-057 Wrocław
tel./fax: (+48) 71 372 41 21
biuro@frdl-cd.org.pl

ZIELONA GÓRA**FRDL - Ośrodek Regionalny w Zielonej Górze**

p.o. dyr. Patrycja Górniak
ul. Boh. Westerplatte 9, 65-034 Zielona Góra
tel./fax: (+48) 68 453 22 19
sekretariat@frdl.org

**Wyższe Szkoły
Administracji Publicznej****BIAŁYSTOK****Wyższa Szkoła Administracji Publicznej
im. Stanisława Staszica**

rektor: Jerzy Kopania
ul. Dojlidy Fabryczne 26, 15-555 Białystok
tel./fax: (+48) 85 732 46 33
e-mail: wsap@wsap.bialystok.pl

KIELCE**Wyższa Szkoła Administracji Publicznej**

rektor: Andrzej Bednarz
ul. Staffa 7, 25-410 Kielce
tel.: (+48) 41 368 60 77
tel./fax: (+48) 041 368 66 61
e-mail: dziekanat@wsap-kielce.edu.pl

SZCZECIN**Wyższa Szkoła Administracji Publicznej**

rektor: Włodzimierz Pużyna
ul. M. Skłodowskiej-Curie 4, 71-332 Szczecin
tel.: (+48) 91 486 15 42, (+48) 91 486 15 43
fax: (+48) 91 486 15 44
e-mail: biuro@wsap.szczecin.pl

Sieć FRDL w 2010 roku

**FUNDACJA ROZWOJU
DEMOKRACJI LOKALNEJ**

Plac Inwalidów 10
01-552 Warszawa

tel.: (+48) 22 322 84 00
fax: (+48) 22 322 84 10
biuro@frdl.org.pl

www.frdl.org.pl